

MASARYKOVA UNIVERZITA
Fakulta sportovních studií
Katedra pedagogiky sportu

POVINNÁ TĚLESNÁ VÝCHOVA Z POHLEDU
UČITELE A ŽÁKA

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Šárka Maleňáková, Ph.D.

Vypracoval:

Bc. Lukáš Hoza

Brno, 2016

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a na základě literatury a pramenů uvedených v použitých zdrojích.

V Brně dne

podpis

Děkuji paní PhDr. Šárce Maleňákové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a poskytnutí konzultací při zpracování mé diplomové práce.

Obsah

Úvod.....	6
1. Literární rozbor zkoumané problematiky.....	7
1.1 Vzdělávací systém v České republice	7
1.1.1 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.....	8
1.1.2 Cíle základního vzdělávání	8
1.2 Člověk a zdraví	9
1.2.1 Tělesná výchova v rámci RVP.....	10
1.2.2 Organizační formy ve školní tělesné výchově	12
1.2.3 Vyučovací jednotka.....	13
1.3 Motivace.....	17
1.3.1 Motivace vnější	17
1.3.2 Motivace vnitřní	18
1.4 Učitel tělesné výchovy	19
1.4.1 Osobnost učitele tělesné výchovy	20
1.4.2 Kompetence učitele	20
1.4.3 Didaktické řídicí styly	23
1.4.3.1 Styl příkazový (A).....	23
1.4.3.2 Styl praktický (B).....	24
1.4.3.3 Styl reciproční (C).....	24
1.4.3.4 Styl se sebehodnocením (D)	24
1.4.3.5 Styl s nabídkou (E).....	25
1.4.3.6 Styl s řízeným objevováním (F).....	25
1.4.3.7 Styl se samostatným objevováním (G)	25
1.4.3.8 Styl s autonomním rozhodováním žáka o učivu (H).....	26
2. Cíle práce, výzkumné otázky a úkoly práce	27
2.1 Cíle práce	27
2.2 Výzkumné otázky.....	27
2.3 Úkoly práce	28
3. Metodika práce.....	29
3.1 Popis zkoumaného souboru.....	29
3.2 Použité metody	30

4. Získané výsledky a jejich interpretace.....	31
5. Zodpovězení výzkumných otázek	66
6. Diskuze	71
7. Závěry	74
7.1 Závěry pro teorii.....	74
7.2 Závěry pro praxi	75
Seznam použitých zdrojů	77
Seznam obrázků	79
Seznam tabulek	81
Seznam příloh	83
Resumé	88

Úvod

Člověk a pohybová aktivita je v dnešní době plné internetu, technologií a spěchu často kladená otázka. Nejedná se jen o dospělé, ale především o děti, u nichž zdravý životní styl a dostatek pohybu ovlivňuje jejich vývoj. Nejběžněji se většina dětí setkává s pohybovými aktivitami v rámci tělesné výchovy. Tělesná výchova je provází po celou dobu vzdělávacího procesu a formuje jejich vztah k pohybu, názory a také působí na jejich zdatnost a zdraví.

Během magisterského studia jsem absolvoval pedagogické praxe na různých školách a viděl jsem na vlastní oči a zažil na vlastní kůži průběh hodin a také podmínky, se kterými si musí učitelé poradit. Po absolvování studia bych se rád věnoval učitelské profesi, a proto mě téma tělesné výchovy a vztahu žáků k tomuto předmětu zajímá.

Cílem této práce je zjistit oblíbenost tělesné výchovy u žáků, zjistit průběh a náplň hodin tělesné výchovy. Posoudit využívání jednotlivých didaktických řídicích stylů. Zjistit nejoblíbenější pohybové aktivity žáků i učitelů a jejich pestrost v rámci hodin povinné tělesné výchovy. Pro splnění cílů práce jsou stanoveny výzkumné otázky.

První část práce se zabývá rámcovým vzdělávacím programem, který tvoří základ školních osnov a vzdělávacího procesu obecně. Zaměřuje se na učitele tělesné výchovy, jejich osobnost a kompetence a věnuje se také otázce motivace.

Druhá část práce sestává ze samotného výzkumu, který probíhal dotazníkovým šetřením. Dotazníky byly rozdány učitelům tělesné výchovy i jejich žákům a jejich odpovědi byly zpracovány a vyhodnoceny. Pro výzkum byli zvoleni žáci devátých ročníků a jejich učitelé tělesné výchovy na vybraných základních školách.

1. Literární rozbor zkoumané problematiky

1.1 Vzdělávací systém v České republice

Vzdělávací systém v České republice se řídí zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, tzv. školským zákonem. V souladu s novými principy kurikulární politiky, zformulovanými v Národním programu rozvoje vzdělávání v ČR (tzv. Bílé knize) a zakotvenými ve školském zákoně, se do vzdělávací soustavy zavádí nový systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let. Kurikulární dokumenty jsou vytvářeny na dvou úrovních – státní a školní (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2007).

Národní program rozvoje vzdělávání v ČR neboli Bílá kniha, je pojata jako systémový projekt, formulující myšlenková východiska, obecné záměry a rozvojové programy, které mají být směrodatné pro vývoj vzdělávací soustavy ve střednědobém horizontu. Bílá kniha je otevřeným dokumentem, který by měl být v pravidelných intervalech kriticky zkoumán a v souladu se změnami společenské situace revidován a obnovován (Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, 2001).

Státní úroveň v systému kurikulárních dokumentů představují Národní program rozvoje vzdělávání a rámcové vzdělávací programy (dále jen RVP). Národní program rozvoje vzdělávání vymezuje počáteční vzdělávání jako celek, zatímco RVP vymezují závazné rámce vzdělávání pro jeho jednotlivé etapy. Učitelé vycházejí ze závazných dokumentů, jež jsou součástí RVP a rozpracovávají své školní vzdělávací programy (dále jen ŠVP), podle nichž se uskutečňuje vzdělávání na jednotlivých školách (Grecmanová, Urbanovská, 2007).

ŠVP si vytváří každá škola sama podle zásad stanovených v RVP. Díky ŠVP se může každá vyprofilovat a formulovat své představy o vzdělání a odlišit se od jiných škol.

1.1.1 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Vzhledem k tomu, že tato práce se zabývá pohledem na školní tělesnou výchovu na základních školách, je potřeba si blíže představit také rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV).

Základní vzdělávání je v současnosti jedinou vzdělávací etapou, které se povinně účastní každé dítě v ČR a která vytváří základ pro celoživotní učení u celé populace. Proto velmi záleží na tom, jaké vzdělávací příležitosti nabízí, jaké prostředí pro vzdělávání vytváří, jak motivuje k učení, jak ovlivňuje rozvoj osobnosti každého žáka, jak ho připravuje na soužití a spolupráci s druhými, jak ho vybavuje pro osobní život a zaměstnání i pro adaptaci v současném dynamickém světě (Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, 2001).

Základní vzdělávání se dělí na 1. a 2. stupeň. Naše práce se zabývá žáky devátých ročníků, a tak si podrobněji představíme pouze pojetí základního vzdělávání na druhém stupni. To pomáhá žákům získat vědomosti, dovednosti a návyky, které jim umožní samostatné učení a utváření takových hodnot a postojů, které vedou k uvážlivému a kultivovanému chování, k zodpovědnému rozhodování a respektování práv a povinností občana našeho státu i Evropské unie. Žákům se zadávají dlouhodobější a komplexnější úkoly a projekty a přenášejí se na ně větší odpovědnost v organizaci svého života i ve vzdělání (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2007).

1.1.2 Cíle základního vzdělávání

Základní vzdělávání má žákům pomoci utvářet a postupně rozvíjet klíčové kompetence a poskytnout spolehlivý základ všeobecného vzdělání orientovaného zejména na situace blízké životu a na praktické jednání. V základním vzdělávání se proto usiluje o naplňování těchto cílů:

- umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení

- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů
- vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svěbytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti
- vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě
- učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi
- pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci

(Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2007)

Cíl vzdělávání se v současnosti posouvá do polohy vymezení určité úrovně rozvoje osobnosti, stavu rozvoje osobnosti, úrovně rozvoje všestranných schopností člověka, a sice z polohy tradičního chápání cíle ve vyučování jako úrovně, kvality a pevnosti zvládnutých vědomostí a dovedností (Kolář, Vališová, 2009).

1.2 Člověk a zdraví

Vzdělávací obsah základního vzdělávání je v RVP ZV orientačně rozdělen do devíti vzdělávacích oblastí. Jednotlivé vzdělávací oblasti jsou tvořeny jedním nebo více vzdělávacími obory. Mezi tyto vzdělávací oblasti patří také Člověk a zdraví se vzdělávacími obory Výchova ke zdraví a Tělesná výchova.

Zdraví je chápáno jako vyvážený stav fyzické, psychické, sociální a spirituální pohody. Je základem pro aktivní a spokojený život.

Vzdělávací oblast Člověk a zdraví přináší základní podněty pro ovlivňování zdraví (poznatky, činnosti, způsoby chování), s nimiž se žáci seznamují, učí se je využívat a aplikovat ve svém životě. Vzdelávání v této vzdělávací oblasti směřuje především k tomu, aby žáci poznávali sami sebe jako živé bytosti, aby pochopili hodnotu zdraví, smysl zdravotní prevence i hloubku problémů spojených s nemocí či jiným poškozením zdraví (Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2007).

1.2.1 Tělesná výchova v rámci RVP

Vzdělávací obor Tělesná výchova spadá pod oblast Člověk a zdraví a je rozdělen na 1. a 2. stupeň. V následující kapitole se budeme věnovat vzdělávacímu obsahu tohoto oboru pro druhý stupeň, a to očekávaným výstupům a učivu.

Dle Rámcového vzdělávacího programu pro základní školy (2007) by tělesná výchova na druhém stupni měla obsahovat níže uvedené učivo. Toto učivo je rámcové, každá škola si jej může upravit a toto učivo je prostředkem k dosažení očekávaných výstupů. Ty jsou na konci devátých ročníků základních škol hodnotitelné, a i proto se náš výzkum zaměřil na žáky devátých ročníků. Ti by tak měli být schopni pohybovou aktivitu a náplň hodin zhodnotit. Jak učivo, tak očekávané výstupy můžeme rozdělit do tří skupin, a to na činnosti ovlivňující zdraví, činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností a činnosti podporující pohybové učení.

Do činností ovlivňující zdraví řadíme význam pohybu pro zdraví, kam řadíme rekreační a výkonnostní sport, poté zdravotně orientovanou zdatnost související s kondičními programy a cvičením se zatížením. Průpravná, kompenzační, relaxační a vyrovnávací cvičení spadají pod prevenci jednostranného zatížení a v neposlední řadě spadá pod činnosti ovlivňující zdraví

zaměření na bezpečnost při pohybových činnostech a hygiena. Zde zařazujeme první pomoc nebo sportování v různých klimatických podmínkách.

Očekávanými výstupy v činnostech ovlivňujících zdraví je především usilování o zlepšení tělesné zdatnosti, samostatná příprava před pohybovou činností a vhodné zakončení ve shodě se cvičením. Žák uplatňuje vhodné a bezpečné chování, předvídá možná rizika úrazu a přizpůsobuje jim tak svou činnost. Na konci 9. ročníku žák aktivně organizuje svůj pohybový režim a odmítá zdraví škodlivé látky a drogy.

Další skupinou činností jsou činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností. Žáci by na konci druhého stupně měli být schopni posoudit provedení osvojované pohybové činnosti, označit nedostatky a jejich příčiny. Žák zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži nebo rekreačních činnostech.

Do učiva činností ovlivňující úroveň pohybových dovedností řadíme různé pohybové aktivity a sporty podle možností každé školy. Jsou to různé i netradiční pohybové hry, gymnastika, do které řadíme akrobacii, přeskoky nebo cvičení na nářadí a s náčiním. Řadíme zde cvičení s hudbou a rytmickým doprovodem, základy sebeobrany a různá bojová umění, například aikidó, judó nebo karatedó. Výuka tělesné výchovy by měla obsahovat atletické disciplíny, jako jsou běhy rychlostní či vytrvalostní, skoky do dálky i do výšky, hody a vrhy. Každá škola by si měla vybrat alespoň dvě sportovní hry, ve kterých by žáci měli ovládat herní činnosti jednotlivce, herní kombinace, herní systémy a pravidla hry. Podle podmínek školy můžeme do výuky zařadit také plavání nebo bruslení a v poslední době již pro žáky většinou nepovinné lyžařské kurzy.

Do činností podporující pohybové učení řadíme komunikace v tělesné výchově. Žáci ovládají tělocvičné názvosloví, rozumí smluveným povelům či signálům. Znájí základy grafického zápisu pohybu a vzájemně spolupracují při osvojovaných pohybových činnostech. Žáci znají historii významných soutěží, základy olympismu a slavné sportovce. Znájí pravidla osvojovaných pohybových činností a zvládají evidenci, měření a vyhodnocování svých výkonů.

Očekávanými výstupy v činnostech podporujících pohybové učení je naplňování základní olympijské myšlenky ve školních podmínkách. To znamená čestné soupeření, pomoc handicapovaným, respekt k opačnému pohlaví a ochranu přírody při sportu. Žáci ovládají osvojované názvosloví i na úrovni rozhodčího. Umí se spoluhráči domluvit na taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji. Žák sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí. Zároveň je schopen zpracovat naměřená data a podílet se na jejich prezentaci. Žák samostatně nebo ve spolupráci v týmu zorganizuje jednoduchý turnaj nebo závod na úrovni školy.

Všechno toto učivo je rámcové. Není tudíž předepsáno, že každá škola bude mít stejné osnovy obsahující výše uvedené činnosti a aktivity, ale vybere si dle svých podmínek a zaměření školy. Proto i námi rozdané dotazníky obsahují otázky týkající se náplně hodin a jejich variability.

1.2.2 Organizační formy ve školní tělesné výchově

Pod tímto pojmem se skrývá uspořádání výuky. To znamená organizaci učitele i žáků při vyučování. Každá organizační forma vytváří vztahy mezi žákem, vyučujícím, obsahem a prostředky vzdělávání (Vališová, Kasíková, 2007).

Existuje velké množství způsobů dělení organizačních forem výuky. Pro naši práci jsme použili dělení dle Gavory, 2005.

Gavora rozlišuje tyto základní organizační formy:

- *Hromadné vyučování* – výuka probíhá frontálně a zaměřena na všechny žáky. Učivo je pro všechny žáky shodné, typické je vysvětlování učiva učitelem.
- *Skupinové vyučování* – odstraňuje pasivitu žáků a jejich malou účast v oboustranné komunikaci. Skupinky jsou většinou tvořeny 4 – 6 žáky. Žáci na sebe vzájemně působí, a tím rozvíjí sociální dovednosti. Komunikuje nejen učitel se žáky, ale také žák se žákem.
- *Párové vyučování* – vždy spolupracují dva žáci. Představuje mezistupeň mezi hromadnou a individualizovanou formou vyučování.

V dnešní době mají učitelé velké možnosti ve výběru organizačních forem výuky. Na našich školách však stále převládá frontální vyučování, jež se v reálné praxi hojně používá (Zormanová, 2012).

1.2.3 Vyučovací jednotka

Tato práce se zaměřuje na výuku školní tělesné výchovy. Proto je třeba se podrobněji podívat na základní organizační formu jakéhokoli vyučovacího předmětu, tedy i tělesné výchovy. Základní organizační formou je vyučovací jednotka. Ta zpravidla trvá 45 minut. V učebním plánu jsou povinně zahrnuty dvě vyučovací jednotky tělesné výchovy. Jsou-li pro to vhodné podmínky, je doporučeno realizovat také třetí vyučovací jednotku tělesné výchovy.

Vyučovací jednotka je relativně stabilně uspořádaný systém hlavních faktorů výchovně vzdělávacího procesu a jejich vzájemných vztahů, determinovaný obsahem a cílem učiva, prostorem, kde je uskutečňován, časem, v němž je realizován, psychickou i fyzickou úrovní žáků, zkušenostmi a předpoklady učitele a řadou dalších didaktických skutečností (Fialová, Rychtecký, 2002).

Tato organizační forma je přímo řízena učitelem, který má v tomto procesu dominantní postavení a nese plnou odpovědnost za výsledky výchovně vzdělávacího procesu (Kostková & kol. 1981).

1.2.3.1 Cíle vyučovací jednotky

Jednotlivé cíle vyučovací jednotky ovlivňují průběh výuky a podporují motivaci žáků. Při propojení cílů se utváří celistvá vyučovací jednotka, ve které učitel plní učební plán, žáci jsou aktivováni a vzdělávání podle potřeb. Vytyčení a plnění cílů vyučovací jednotky přináší kvalitní vyučovací proces.

Cílem vyučovacích jednotek tělesné výchovy je přispívat k plnění cílů školní tělesné výchovy a dosáhnoutí cílů výchovně vzdělávacího procesu školy (Frömel, 1985).

Jednotlivé cíle vyučovací jednotky:

- Formální cíl
- Výchovný cíl
- Diagnostický cíl
- Vzdělávací cíl
- Zdravotní cíl
- Psychologický cíl
- Přípravný cíl

Formální cíl spočívá v zahájení a ukončení vyučovací jednotky a v zajištění ukázněného a bezpečného průběhu vyučovací jednotky.

Do *cílů výchovných* můžeme zařadit pozitivní vlastnosti osobnosti, kladný postoj žáků k tělesné aktivitě a k vlastnímu všestrannému tělesnému rozvoji. Žáci uvědoměle podřizují své chování nastaveným pravidlům a v hodinách se budují vhodné interpersonální vztahy při cvičení. Žáci aktivně uplatňují rozvíjené dovednosti, návyky a vědomosti v podmínkách tělocvičné aktivity.

Diagnostický neboli kontrolní cíl má základy v informacích nutných pro úspěšný průběh vyučovací jednotky. Učitel zjišťuje tělesný i psychický stav žáků a kontroluje splnění případných úkolů z minulé vyučovací jednotky.

U *vzdělávacích cílů* učitel dbá na to, aby se dodržovala učebními osnovami vymezená úroveň vědomostí žáků, a také aby odpovídala věku úroveň pohybových schopností a dovedností.

Pro *zdravotní cíle* platí, že ve vyučovací jednotce se chrání a upevňuje zdraví, podporuje se fyzická i psychická zdatnost organismu. Budují se pozitivní postoje ke zdraví a návyky správné životosprávy.

Psychologickým cílem vyučovací jednotky je odreagování žáků od předcházejících školních povinností a nežádoucích interpersonálních vztahů,

motivace žáků a nastolení správné pracovní atmosféry a psychické připravenosti k následujícím úkolům.

Jak už název napovídá, *přípravným cílem* je optimálně připravit žáky na zatížení, všestranné procvičení celého těla s cílem dosáhnout co nejlepší kloubní pohyblivosti a funkční připravenosti organismu žáků (Fialová, Rychtecký, 2002).

Nejdůležitějším cílem z hlediska motivace žáka je dle mého psychologický cíl vyučovací jednotky. Hodina tělesné výchovy by pro žáky měla představovat únik od celodenního sezení v lavici a monotónnosti školní třídy. Žáci by se měli odreagovat od svých starostí, popřípadě problémů se spolužáky a radovat se nad výsledky vzájemné spolupráce nebo svých vlastních úspěchů v hodině. Proto je důležité klást před žáky cíle, které mohou splnit.

1.2.3.2 Struktura vyučovací jednotky

Tělesná výchova se většinou vyučuje ve dvou vyučovacích jednotkách za týden. Pojdme si tedy představit, jak taková vyučovací jednotka probíhá a z čeho se skládá. Času není mnoho a učitel musí být schopen hodinu řádně zorganizovat a udržet kázeň žáků.

Pod pojmem struktura vyučovací jednotky rozumíme souhrn částí ve vzájemných vztazích vyučovací jednotky.

Můžeme se setkat s členěním na tři a více částí. V následující kapitole se budu věnovat rozdělení na úvodní, průpravnou, hlavní a závěrečnou část.

Hlavním cílem *úvodní části* je uvést žáky po tělesné i psychické stránce do vyučovací jednotky tělesné výchovy a vytvořit předpoklady pro splnění cílů této vyučovací jednotky. Úvodní část můžeme rozčlenit na organizační část, ve které se obvykle věnujeme nástupu, seznámení s obsahem a cílem hodiny a navození pracovní atmosféry. Po organizační části přichází na řadu část rušná, jejímž cílem je zahřátí organismu všech žáků v souladu s činností hlavní části vyučovací jednotky. Úvodní části by se mělo věnovat 3-5 minut.

Průpravná část v sobě zahrnuje všeobecné rozcvičení celého těla. Zařazujeme zde tedy protahování, uvolňování, posilování jednotlivých svalových skupin, a také rozcvičení kloubního aparátu. Průpravné části věnujeme cca 10-12 minut.

Hlavní část je základem vyučovací jednotky a zejména na ní záleží, jakých výsledků bude dosaženo. Na začátku hlavní části se doporučuje zařadit nácvik nových pohybových dovedností. Ten sestává z úvodního vysvětlení, ukázky a upozornění na kritická místa. Velký důraz se klade právě na ukázkou učiva. Praktická ukázka cvičení je v tělesné výchově nenahraditelná. Poté již následuje samotný nácvik. Tato část hodiny je náročná na udržení pozornosti, a tak by její délka neměla přesáhnout 10 minut. V závěru hlavní části vyučovací jednotky se doporučuje zařadit opakování pohybových dovedností anebo rozvoj vytrvalostních schopností zvyšováním aerobní kapacity organismu. Doba trvání hlavní části je 20 – 30 minut a je závislá na délce vyučovací jednotky, obsahu vyučovací jednotky, momentálním fyzickém a psychickém stavu žáků a vnějších podmínkách.

V závěrečné části hodiny je vhodné zařazovat kompenzační cvičení, které předchází vzniku svalových dysbalancí. Je vhodné se zaměřit na kompenzační cvičení odstraňující projevy celkové únavy hybného ústrojí žáků. Doporučuje se využít strečinkové sestavy cviků s delší výdrží v maximálních polohách než v úvodní části 15-20 s. Cílem této části vyučovací jednotky je celkové uklidnění organismu po absolvované zátěži. Ke konci hodiny by nemělo chybět závěrečné zhodnocení průběhu celé hodiny, individuálně upozornit na případné chyby a nezapomenout pochválit za předcházející prováděnou činnost, a tak žáky stimulovat pro cvičení v následujících hodinách (Maleňáková, 2012).

1.3 Motivace

V následující kapitole se budeme věnovat problematice motivace. Ta je při výuce mnohdy zásadní a napomáhá průběhu i výsledkům učebních cílů. Budeme se věnovat jak motivaci vnější, tak motivaci vnitřní. Oba tyto faktory mají na výuku tělesné výchovy velký vliv a učitel by měl umět žáky správně motivovat.

Motivovaní žáci jsou na daný úkol zvědaví a učitelovo zadání je povzbuzuje. Mají pocit, že zadaný úkol je zvládnutelný, přemýšlí o něm a koncentrují se. Neváhají klást případné dotazy (Mazal, 2000).

Motivace je souhrn vnitřních i vnějších faktorů, které spouštějí a aktivují lidské jednání a toto jednání zaměřují určitý směrem a udržují jej v chodu (Průcha, 2009).

Pojem motivace vysvětluje psychologické důvody chování, jeho subjektivní význam a současně vysvětluje pozorovanou variabilitu chování, proč se různí lidé orientují na různé cíle (Blahutková, 2005).

Motiv vzniká tehdy, když je vzbuzena potřeba. Je to důvod, pro který člověk začíná jednat určitým způsobem.

U motivace žáků ve výuce se uplatňují dva základní typy motivace, a to vnější a vnitřní.

1.3.1 Motivace vnější

Ve výchově je nutné vyvolat zájem a následně ho zesílit, překonat nebo alespoň oslabit strach dítěte z neúspěchu ve sportovních výkonech.

Jedním z nejčastějších problémů při výuce na školách je motivování dětí k práci a soustředěním se na ni. Aby bylo dítě při učení úspěšné, potřebuje být pozitivně motivováno. Učitel uplatňuje motivaci v průběhu celé učební činnosti a motivace zasahuje celou osobnost žáka. Aby se motivace rozvíjela správným směrem, musí učitel vytvářet příjemné prostředí, ve kterém panuje vřelý osobní vztah a žáci se v něm cítí bezpečně. Vnější motivace jsou momenty, které jsou spojeny s příslušnou učební činností a mohou být jak pozitivní (odměna, pochvala), tak

negativní (trest nebo donucení). Motivaci pozitivně ovlivňuje například samotná činnost dítěte, jeho úspěchy v dané činnosti nebo činnost společná pro skupinu. Kladně působí také činnosti nové a netradiční a jejich souvislost s učením předchozím, popřípadě spojitost s životem. Pozitivně podmíněné motivace by měly převládat. Každé dítě má totiž potřebu být kladně hodnoceno a oceňováno. Není žádoucí užívat některých odměn a pochval příliš často, protože se potom snižuje nebo dokonce mizí jejich motivační účinek. Každá pochvala musí být pravdivá a spravedlivá (Nakonečný, 1996).

Učitel si musí být vědom, kdy a za jakých podmínek působí hodnocení ve smyslu pozitivní motivace (Kolář, Šikulová, 2009).

Pokud je tomu jinak, tato pozitivně míněná motivace vede k negativním postojům. To je pak také jedna z příčin, proč se žáci neopodstatněně omlouvají z hodin tělesné výchovy. Není dobré zabývat se stejnou činností, ale je potřeba vytvářet pro žáky pestré hodiny. Dítě se nesmí bát neúspěchu, ale mít naději na úspěch. Problémy mohou nastat při nedostatku v osobních vztazích a klimatu třídy. Negativně se na motivaci podepisuje nevhodný způsob výchovy nebo nevhodná metoda vyučování. Obecně platí, že si trvaleji zapamatujeme to, čemu jsme se učili se zájmem a s vědomím, že to budeme potřebovat v budoucnu. U působení na motivaci dítěte je důležitý individuální přístup (Nakonečný, 1996).

1.3.2 Motivace vnitřní

Vnitřní motivace žáka vychází ze žákova sebepojetí, jeho osobních cílů a preferencí.

Při výchově dítěte, ať už ve školním či rodinném prostředí, se můžeme ptát, proč se dítě chová určitým způsobem, proč se neučí nebo naopak učí, jaké jsou jeho záliby, přání nebo cíle. Právě pomocí cílů, které si člověk stanovuje, můžeme vyjádřit jeho motivaci. Každý člověk se však ve své motivaci liší a v průběhu vývoje se formuje osobnost, a proto se mění také systém motivačních činitelů.

Motivace ve výuce představuje důležitou složku, která může pomoci vyrovnávat napětí mezi tím, co dítě dokáže a mezi požadavky, které jsou na něj

kladeny. Jedním z cílů výchovy a vzdělávání je rozvíjet vnitřní motivaci dětí k učení. Učební činnost, tak jako každé chování, je vyvolána a udržována množstvím motivů. K dosažení úspěchu napomáhá víra v sama sebe a ve vlastní úspěch. Pokud v nějaké oblasti prožijeme úspěch, jsme schopni lépe snášet selhání. Pokud dítěti nevěří učitel, nemůže si věřit ani samo dítě. Proto je potřeba vytvořit vhodné podmínky, kterými bychom dítě podpořili při jeho cestě za úspěchem. Děti by se měly naučit zodpovědnosti za své jednání, a to jak úspěšné, tak neúspěšné. Dítě by mělo být schopno se pochválit, ale také zkritizovat. Pokud má dítě chuť k učení, odráží se to nejen na výsledcích, ale také na průběhu učení. Pokud se člověk dostane do obtížných podmínek, výrazně se formuje jeho motivace a osobnost (Nakonečný, 1996).

1.4 Učitel tělesné výchovy

V následující kapitole se budeme zabývat učitelem tělesné výchovy. Učitel obecně je pro žáky stěžejní faktor při jejich procesu vzdělávání. Učitel může žáky svým jednáním a přístupem žáky zaujmout tak, že se změní jejich pohled na daný předmět a změní se také jejich přístup. To však neplatí jen v pozitivním světle, ale také v tom negativním.

Mnoho učitelů se snaží vychovat své žáky k vysokým výkonům, jejich tíživostí je vytvoření vrcholového sportovce. To je však zásadní omyl. Tělesná výchova má vychovávat děti k radosti z pohybu, ke zdravému způsobu života. Smyslem a cílem je zdravý člověk, se zdravým, otužilým a neztučněným tělem (Koten, 2006).

Nároky na učitele tělesné výchovy se od nároků na jeho kolegy u jiných předmětů výrazně liší. Jsou představovány vysokou tělesnou zátěží, vyplývající z rozsahu vyučovací činnosti, zvládnutím široké palety pohybových dovedností a činností a pracovními podmínkami (Fialová, Rychec, 2002).

Ve vyučovacích jednotkách učitel často předcvičuje. Ne vždy je však plně rozcvičen, což může vést k různým zraněním. Na rozdíl od učitelů jiných předmětů je učitel tělesné výchovy téměř po celý den na nohou, a jeho

energetický výdej tak bývá velmi vysoký. Požadavek na neustálé udržování dobré tělesné kondice, zvláště s přibývajícím věkem učitele, je proto oprávněný.

Učitel tělesné výchovy musí být jak fyzicky, tak psychicky odolný. V průběhu vyučování musí odolávat zvýšené hladině hluku (především u míčových her, např. basketbal), ale také rozmarům počasí, jako je vítr nebo chlad.

1.4.1 Osobnost učitele tělesné výchovy

Osobnost učitele můžeme charakterizovat jako vlastnosti, kterými se učitel odlišuje od osob jiného povolání vlivem činnosti, které se převážně věnuje a vlivem sociálních vztahů.

Osobnost učitele tělesné výchovy se skládá z několika dílčích složek. Jsou to pedagogicko psychologická složka, speciálně odborná, společenská a složka tělesná a motorická.

1.4.2 Kompetence učitele

Kompetence učitele jsou důležitým faktorem při výuce a jednání se žáky. Proto se jimi budeme zabývat v této kapitole.

Kompetencemi učitele chápeme soubor profesních a osobnostních dovedností a dispozic, kterými má být vybaven učitel, aby mohl efektivně vykonávat své povolání (Průcha, 2009).

Kompetence učitele nejsou zcela jednoznačné a liší se dle různých autorů. Pro mou práci jsem vybral dělení dle Vašutové, 2007.

Kompetence učitele dle Vašutové jsou následující:

- Předmětová / oborová kompetence
- Didaktická a psychodidaktická
- Pedagogická
- Diagnostická a intervenční

- Sociální, psychosociální a komunikativní
- Manažerská a normativní
- Profesně a osobnostně kultivující

Kompetence předmětová/oborová znamená, že učitel má svoje systematické znalosti z aprobačního oboru v rozsahu a hloubce odpovídající potřebám školy. Je schopen převádět vědní poznatky do předmětů, které vyučuje, je schopen spojovat mezioborové poznatky a umí vyhledávat a zpracovávat informace.

Kompetence didaktická a psychodidaktická je o schopnostech učitele ovládat strategie vyučování a učení na základě znalostí psychologických a sociálních aspektů. Učitel je schopen využívat informační technologie pro podporu učení žáků. Dále tato kompetence zahrnuje dovednost používat nástroje hodnocení žáků vzhledem k vývojovým a individuálním zvláštnostem. Učitel zná vzdělávací program a je schopen podílet se na tvorbě školního vzdělávacího programu.

Pedagogická kompetence se týká učitelovi orientace ve výchově a vzdělávání díky znalosti vzdělávacích soustav. Kompetencí pedagogickou učitel prokazuje, že se dokáže orientovat v kontextu výchovy a vzdělávání díky znalosti vzdělávacích soustav a že ovládá procesy výchovy na základě psychologických, sociálních a multikulturních aspektů. Do pedagogické kompetence řadíme schopnost podpory rozvoje individuálních kvalit žáků, a také respektování práv dítěte při pedagogické činnosti.

Pod pojmem *kompetence diagnostická* a intervenční se skrývá dovednost užívat prostředky diagnostiky na základě individuálních a vývojových zvláštností žáků, dovednost diagnostikovat sociální vztahy ve třídě. Učitel umí pracovat se žáky nadanými i se žáky se specifickými poruchami učení. Umí rozpoznat sociálně patologické projevy žáků, má znalosti o možnostech jejich prevence a

nápravy. V neposlední řadě spadá do kompetence diagnostické a intervenční také umění řešit výchovné problémy a ovládat prostředky zajišťující kázeň ve třídě.

Pod *kompetence sociální, psychosociální a komunikativní* patří prostředky socializace žáka, tvorba příznivého pracovního klimatu třídy a znalosti o vztazích mezi žáky. Učitel je schopen analyzovat příčiny negativních postojů a chování, užívá preventivní prostředky, popřípadě využívá prostředků vedoucích k nápravě. Do této kompetence také řadíme efektivní komunikaci a spolupráci s rodiči.

Manažerská a normativní kompetence učitele zahrnuje znalost o zákonech a normách vztahujících se k jeho profesi, orientaci ve vzdělávací politice, zvládnutí administrativní agendy, organizace práce žáků či jejich řízení při vzdělávání, schopnost organizace mimovýukových aktivit a tvorba projektů a podmínek pro efektivní spolupráci i v kooperaci se zahraničními partnery školy.

Kompetence profesně a osobnostně kultivující znamená, že učitel má široký vědomostní a kulturní rozhled. Je schopen působit na formování postojů a hodnotových orientací žáka, rozpoznává vzdělávací potřeby a zájmy žáků, je reprezentantem své profese na základě osvojení zásad profesní etiky učitele, má předpoklady pro kooperaci se svými kolegy a je schopen sebereflexe a autoevaluace (Dytrtová, Krhutová, 2009).

Úroveň učitelových kompetencí ovlivňuje kvalitu výuky. Učitel vybaven těmito dovednostmi je schopen vykonávat své povolání. Bude schopen žáky zaujmout a působit na ně jako autorita, popřípadě vzor. Bude schopen je vést a motivovat. Pokud žáci vycítí, že jejich učitel je odborníkem, do dané problematiky je zapálený, ví, co dělá a je schopen s žáky na úrovni jednat, vybudují si poté k němu lepší vztahy.

1.4.3 Didaktické řídicí styly

V následující kapitole si představíme spektrum didaktických řídicích stylů, které může učitel tělesné výchovy ve svých hodinách využívat. Nedá se určit, který didaktický styl je nejlepší, ale jejich kombinací vzrůstá variabilita vyučovacích jednotek.

Didaktické styly představují uspořádání proměnných řídicí činnosti učitele a činnosti žáka s ohledem na dosahování specifických výchovně vzdělávacích cílů. Odrážejí v plném rozsahu výchovný, rozvíjející a dvoustranný charakter tréninkového procesu v systému školní tělesné výchovy a sportovního tréninku (Dobry, 1988).

Existuje spektrum didaktických řídicích stylů. Toto spektrum zahrnuje devět stylů, abecedně označených A-I, ve kterých se mění role, aktivita, interakce, zodpovědnost učitele i žáka v procesu vyučování a učení. Ve školní tělesné výchově se využívá zejména stylů A-E (příkazový, praktický, reciproční, se sebehodnocením a s nabídkou). Volba didaktického stylu je ovlivněna cílem vyučování, rozvojem pohybových schopností, popřípadě vyspělost a motivace žáků nebo kvalita a kvantita materiálního vybavení (Vilimová, 2009).

Žádný z níže uvedených stylů však nemůžeme označit jako univerzální. Každý didaktický styl může být více či méně vhodný pro dosahování stanovených cílů takovou funkcí. Proto je dobré didaktické styly měnit podle potřeby výuky.

1.4.3.1 Styl příkazový (A)

Pro tento řídicí styl je typické veškeré rozhodování na učiteli. Hlavní pozornost bývá nejčastěji zaměřována na učivo a učitele. Žák plní úkoly podle příkladné ukázky, které jsou žáku předloženy formou příkazu nebo důrazného požadavku. Vyznačuje se vysokou efektivitou využití učebního plánu. Pozitivně může působit na kolektivní cítění žáků. Většinou se vyznačuje dobrou kázní, neboť učitel má vše pod kontrolou a vše ovládá. Je vhodné jej zařazovat například do průpravné části vyučovací jednotky nebo cvičení na značkách.

1.4.3.2 Styl praktický (B)

Jedná se o styl, kterým často bývá příkazové řízení doplňováno a umožňuje tedy podmínky pro vytvoření nových vztahů mezi učitelem a žákem, vzájemně mezi žáky a požadovanými činnostmi. Nové vztahy vznikají díky přenesení některých rozhodnutí z pozice učitele na žáka.

Žáci si volí své vlastní postavení, prostor, kdy začnou a kdy ukončí činnost, stanovují si vlastní tempo a rytmus a intervaly mezi jednotlivými činnostmi. Učitel sám však stanoví učivo a výběr vyučovacích metod a forem. Příkladem praktického stylu může být individuální rozcvičení nebo závěrečné posilování s vlastním výběrem místa.

1.4.3.3 Styl reciproční (C)

Reciproční styl nebo také styl se vzájemným hodnocením se vyznačuje přesunem v poskytování korekcí a zpětnovazebních informací o cvičení žáka. Nastává významný rozdíl od prvních dvou stylů. Učitel určuje obsah vyučování, vysvětluje správné provedení dané činnosti, ale žáci cvičí ve dvojicích a střídají se v rolích pozorovatele a cvičence. Podle předchozích pokynů učitele pozorovatel opravuje cvičence. Učitel žáky pozoruje, ale zpětnou vazbu podává pouze pozorovateli. Díky tomuto stylu se žáci stávají samostatnějšími a zlepšuje se jejich pozorovací dovednost. Tento styl je vhodný především v početných třídách.

1.4.3.4 Styl se sebehodnocením (D)

U tohoto stylu žáci cvičí samostatně. Jsou zaměřeni sami na sebe a svůj vlastní výkon, kvalitu provedení, možnou nápravu, zvýšení výkonnosti, sebekritické hodnocení a přiznání si vlastních nedostatků. Žáci, kteří postrádají

odpovídající předpoklady k výkonu, nemohou roli v tomto stylu zvládnout. Učitel žáky sleduje a v případě potřeby jim poskytuje zpětné informace.

1.4.3.5 Styl s nabídkou (E)

Tento styl představuje model, ve kterém učitel určí učivo, ale žák si volí obtížnost a náročnost pohybové činnosti. Pokud žákovi jím zvolené podmínky nevyhovují, může se sám rozhodnout, jak a na jaké úrovni bude v dané činnosti pokračovat. Zda zvolí opakování a tím tedy zdokonalování ve stejné úrovni obtížnosti, nebo zda si stanoví plnění obtížnější či jednodušší úrovně pohybové dovednosti. Příkladem tohoto stylu může být nácvik roznožky na různě vysokých náradích nebo s různě vzdálenými můstky.

1.4.3.6 Styl s řízeným objevováním (F)

Učitel vhodně volenými otázkami nebo rozhovorem vede žáka k samostatnému nalezení řešení. Učitel by žákovi nikdy neměl říkat odpověď předem, ale vždycky na žákovu odpověď počkat. Pokud je jeho odpověď správná, vždy by ji měl učitel kladně ohodnotit. Samostatné pochopení vztahů mezi pohybovými dovednostmi, úkony a operacemi v pohybové činnosti vede k trvalejším výsledkům učení.

1.4.3.7 Styl se samostatným objevováním (G)

Hlavní podstatou tohoto řídicího stylu je řešení problémů žákem. Nejde již o cílené řízení učitele ke správné odpovědi jako u předchozího stylu, ale žák se sám aktivně podílí na vyřešení dané situace, určitého vyskytujícího se problému. Tento styl je možno aplikovat i pro skupinové řešení problému. V tomto didaktickém stylu se často projeví obtížnější uplatnění při hledání řešení u méně nadaných a nesamostatných žáků, kteří si sami často nevědí rady. Proto se může

stát, že budou napodobovat ostatní žáky nebo se do řešení problému nebudou zapojovat.

1.4.3.8 Styl s autonomním rozhodováním žáka o učivu (H)

Tento styl podporuje samostatnou volbu žáka v otázkách učiva. Žák tedy sám stanovuje, co by chtěl řešit. Hlavním cílem tohoto stylu je, aby si žák sestavil vlastní program zaměřený na jeho zájmovou orientaci nebo na zdokonalování předchozího učiva. Tento styl je podmíněn dobrou disciplínou a odpovědností žáka (Vilímová, 2009).

Učitel má široké možnosti, jak svou výuku pojmout. Může hodinu řídit pouze on nebo může převést určitou míru rozhodování na žáka. Dle mého, žáky motivuje právě možnost uzpůsobovat hodinu k obrazu svému a mít určité možnosti se realizovat. Proto si myslím, že příkazový styl (A) nepůsobí na žáky zajímavě a kreativně a hodina se tak pro ně stává monotónní. Příkazový styl funguje dobře například u rozcvičky nebo nácviku nových dovedností, ale je třeba jej kombinovat s jinými styly, aby žáci měli možnost se vyjádřit. Potom budou do hodiny vtaženi a budou si lépe osvojovat nové pohybové činnosti. Na druhou stranu, by měl mít učitel nad hodinou kontrolu a průběh hodiny ovlivňovat. Styl s autonomním rozhodováním žáka o učivu (H) mi pro povinnou tělesnou výchovu nepříjde příliš vhodný. U tréninku mládeže mimo povinnou výuku ale samozřejmě může nalézt uplatnění.

2. Cíle práce, výzkumné otázky a úkoly práce

2.1 Cíle práce

Cílem práce je zjistit oblíbenost tělesné výchovy u žáků, v souvislosti s osobností učitele, průběhem a náplní hodin tělesné výchovy. Posoudit využívání jednotlivých didaktických řídicích stylů a nejoblíbenější pohybové aktivity žáků i učitelů v rámci hodin povinné školní výchovy.

2.2 Výzkumné otázky

V našem dotazníku jsme se ptali na názory na náplň a průběh hodin tělesné výchovy a rovněž na postoj žáků k učiteli tělesné výchovy. Na základě těchto otázek jsme stanovili první výzkumnou otázku.

VO1: Ovlivňuje oblíbenost či neoblíbenost tělesné výchovy osobnost učitele a vztah k žákovi a tělesné výchově?

Druhá skupina otázek v dotazníku se zaměřuje na využívání různých didaktických řídicích stylů a váže se ke druhé výzkumné otázce.

VO2: Jaké didaktické řídicí styly jsou u vybraných učitelů nepoužívanější z pohledu žáků?

Na základě RVP by měla být tělesná výchova zaměřena na prožitek a radost z pohybu. Mělo by se upouštět od tabulkového hodnocení s výkony a žáci by měli být hodnoceni za snahu. Proto jsme si stanovili výzkumnou otázku číslo 3.

VO3: Změnil se postoj učitelů v hodnocení tělesné výchovy k prožitkovosti?

Dále nás zajímala náplň a pestrost hodin v rámci výuky povinné tělesné výchovy. K této problematice jsme stanovili výzkumnou otázku číslo 4.

VO4: Které aktivity převládají v hodinách tělesné výchovy u chlapců a dívek vybraného vzorku?

Kromě samotné pestrosti hodin nás zajímaly také názory žáků i učitelů na oblíbenost jednotlivých pohybových aktivit a cviků. V dotaznících jsme této problematice vyhradili závěrečnou skupinu otázek, pomocí kterých zodpovíme výzkumnou otázku číslo 5.

VO5: Které aktivity jsou u chlapců a dívek nejoblíbenější a které činnosti učí nejraději učitelé?

2.3 Úkoly práce

Pro splnění cílů práce jsme si stanovili tyto úkoly:

Ú1: Na základě otázek 1, 6, 7, 9, 12 z dotazníku pro žáky zjistit do jaké míry ovlivňuje osobnost učitele a jeho vztah k žákovi oblíbenost tělesné výchovy.

Ú2: Na základě otázek 13 – 20 z dotazníku pro žáky a otázek 10 – 17 z dotazníku pro učitele zjistit u sledovaných učitelů nejpoužívanější didaktické řídicí styly.

Ú3: Na základě otázky 27 z dotazníku pro žáky a otázky 24 z dotazníku pro učitele zjistit způsoby hodnocení a jejich posun k prožitkovosti.

Ú4: Na základě otázek 28 – 32 z dotazníku pro žáky a otázek 25 – 29 z dotazníku pro učitele zjistit náplň hodin tělesné výchovy chlapců i dívek.

Ú5: Na základě otázek 33 – 37 z dotazníku pro žáky a otázek 30 – 34 z dotazníku pro učitele zjistit nejoblíbenější činnosti v rámci tělesné výchovy u chlapců, dívek i učitelů.

Ú6: Na základě zjištění provést v závěru obecná i konkrétní doporučení pro vyučující tělesné výchovy.

3. Metodika práce

Pro náš výzkum jsme využili dva dotazníky. Jeden jsme vypracovali pro učitele tělesné výchovy, abychom zjistili jejich pohled na tělesnou výchovu, jejich styl výuky, ochotu inovovat osnovy a schopnost zajistit pestrost jednotlivých hodin tělesné výchovy. Druhý dotazník je určen pro žáky devátých tříd na základních školách. Je zaměřen na postoj k tělesné výchově a sportu, vztah k učiteli a názory na výuku i samotný průběh výuky. Deváté ročníky jsme vybrali záměrně, protože tito žáci absolvovali hodiny tělesné výchovy po celou dobu povinné školní docházky a se školní tělesnou výchovou na základních školách tak mají nejvíce zkušeností. Učitele pro náš výzkum jsme oslovovali elektronicky a po vzájemné domluvě došlo k osobní návštěvě, abychom se domluvili na průběhu další spolupráce. Ta sestávala z výběru vhodného termínu, protože naším záměrem bylo dotazníky žákům rozdat osobně v hodinách tělesné výchovy. Tím jsme zajistili návratnost dotazníků a také jsme mohli reagovat na případné dotazy žáků i jejich učitelů. Celkově se na našem výzkumu podílelo deset skupin vybraných učitelů a jejich žáků, a to jak skupiny chlapců, tak dívek.

3.1 Popis zkoumaného souboru

Zkoumaný soubor tvoří učitelé tělesné výchovy ze základních škol v Brně a ve Zlíně a jejich žáci devátých ročníků. Věk žáků se tedy pohybuje okolo 14 až 15 let. Ve vybraném souboru jsou zastoupena obě pohlaví. Ke shromáždění potřebných informací jsme použili metodu dotazníku.

Zkoumaný soubor je skupinový a záměrný. Záměrně byly vybrány třídy devátých ročníků, a to skupiny chlapců i dívek a jejich učitelé tělesné výchovy. Vybraný vzorek je složen z 6 učitelů a 4 učitelek a 157 žáků, z nichž je 75 dívek a 82 chlapců z různých základních škol. Všechny dotázané dívky mají jako výslednou známku z tělesné výchovy jedničku, z chlapců je to 85 %. 15 % chlapců má jako výslednou známku dvojku. 8 z 10 vybraných učitelů učí déle než 20 let.

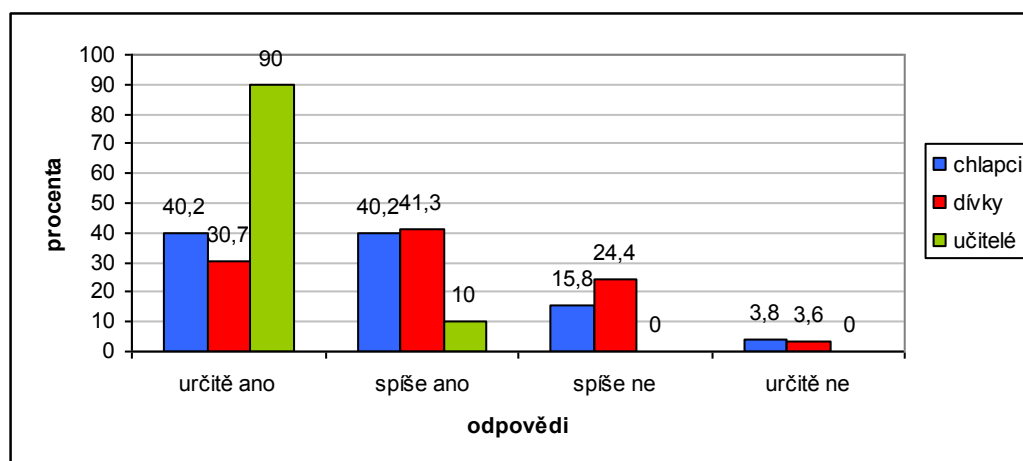
3.2 Použité metody

Po sesbírání vyplněných dotazníků jsme dotazníky vyhodnotili a do tabulek zpracovali četnost odpovědí všech žáků i učitelů. Dotazníky jsme pro naši další práci rozdělili na chlapce, dívky a učitele. Tyto výsledky jsme poté přepočítali na procenta a následně jsme z nich vytvořili sloupcové grafy pro větší přehlednost a také tabulky s konkrétními hodnotami relativních a absolutních četností. Ty jsme také slovně ohodnotili a na základě vybraných otázek jsme zodpověděli výzkumné otázky.

4. Získané výsledky a jejich interpretace

Dotazník pro žáky: Otázka 1: *Patří TV k tvým oblíbeným předmětům?*

Dotazník pro učitele: Otázka 1: *Patří TV k vašim oblíbeným předmětům?*

Obr. 1 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost tělesné výchovy

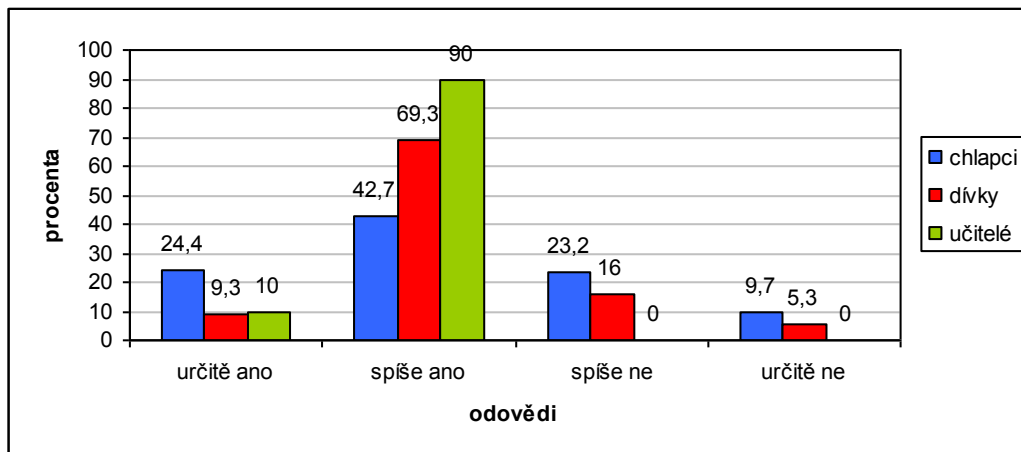
Tab. 1 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost tělesné výchovy

	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	33	40,2	33	40,2	13	15,8	3	3,8
Dívky	23	30,7	31	41,3	12	24,4	4	3,6
Učitelé	9	90,0	1	10,0	0	0	0	0

Všichni dotázaní učitelé mají tělesnou výchovu v oblíbě. 90 % z nich zvolilo možnost „určitě ano“. U žáků nejsou odpovědi tak jednoznačné, i když u většiny z dotázaných žáků je tělesná výchova oblíbeným předmětem. Chlapci i dívky odpovídali téměř stejně a mezi jejich odpověďmi nejsou výrazné rozdíly. 80,4 % chlapců se rozhodlo pro kladnou odpověď, z dívek to bylo 72 %.

Dotazník pro žáky: Otázka 2: *Přijdou ti hodiny TV dostatečně pestré?*

Dotazník pro učitele: Otázka 2: *Myslíte si, že jsou vaše hodiny TV dostatečně pestré?*

Obr. 2 Četnost odpovědí zaměřených na pestrost hodin tělesné výchovy

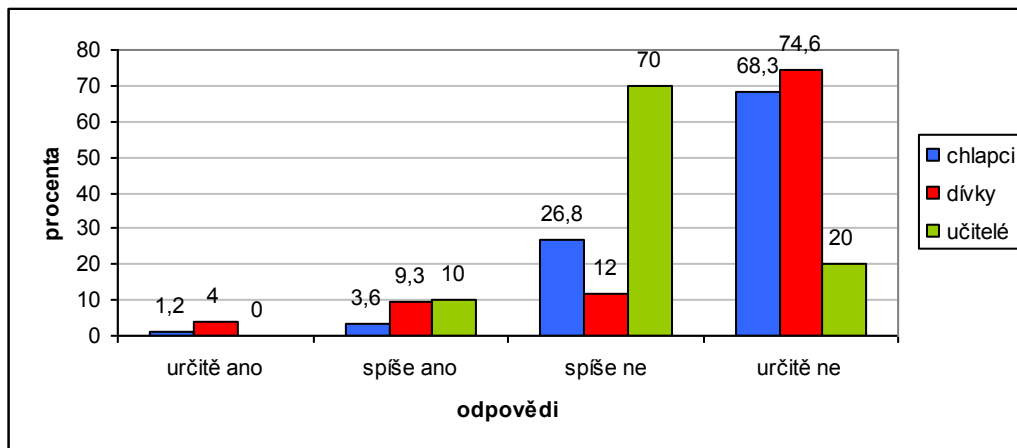
Tab. 2 Četnost odpovědí zaměřených na pestrost hodin tělesné výchovy

	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	20	24,4	35	42,7	19	23,2	8	9,7
Dívky	7	9,3	52	69,3	12	16,0	4	5,3
Učitelé	1	10,0	9	90,0	0	0	0	0

Všichni z dotázaných učitelů si myslí, že jejich hodiny jsou pestré, z toho 90 % jich odpovědělo možností „spíše ano“. 79,6 % dívek považuje hodiny tělesné výchovy za pestré, u chlapců je to 67,1 %. Možnost určitě ne zvolilo 9,7 % chlapců a 5,3 % dívek.

Dotazník pro žáky: Otázka 3: *Zapomínáš někdy úmyslně úbor, abys nemusel cvičit?*

Dotazník pro učitele: Otázka 3: *Zapomínají vaši žáci úmyslně úbor, aby nemuseli cvičit?*

Obr. 3 Četnost odpovědí zaměřených na úmyslné zapominání úboru

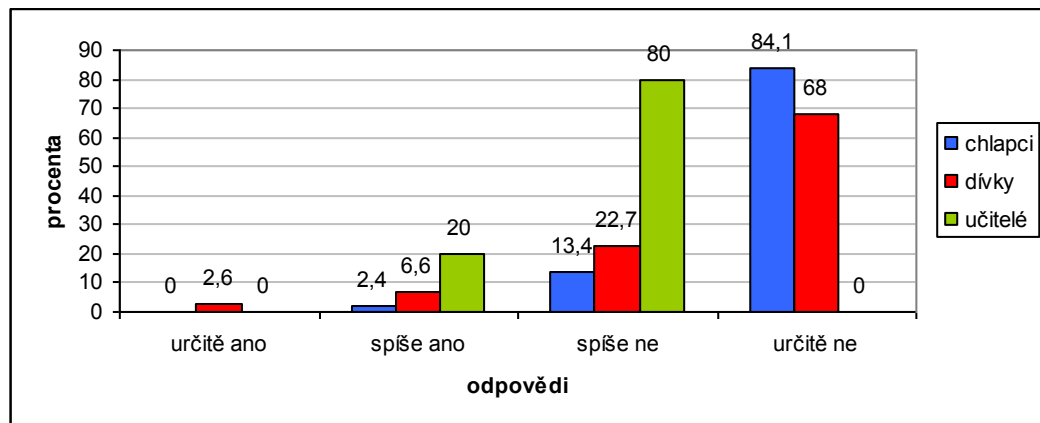
Tab. 3 Četnost odpovědí zaměřených na úmyslné zapominání úboru

	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	1	1,2	3	3,6	22	26,8	56	68,3
Dívky	3	4,0	7	9,3	9	12,0	56	74,6
Učitelé	0	0	1	10,0	7	70,0	2	20,0

Většina učitelů si nemyslí, že by jejich žáci úmyslně zapomínali cvičební úbor, aby se vyhnuli cvičení. Pouze 1 učitel určil možnost „spíše ano“, ostatní učitelé odpovídali „spíše ne“ a ve dvou případech „určitě ne“. Rozdíly v odpovědích chlapců a dívek nejsou velké. 68,3 % chlapců a 74,6 % dívek určilo odpověď „určitě ne“. 13,3 % dívek uvedlo, že si cvičební úbor zapomínají. Z chlapců to bylo 4,8 %.

Dotazník pro žáky: Otázka 4: *Vymýšlíš si někdy nachlazení nebo nemoc, aby ses vyhnul cvičení?*

Dotazník pro učitele: Otázka 4: *Vymýšlí si někdy vaši žáci nachlazení nebo nemoc, aby se vyhnuli cvičení?*

Obr. 4 Četnost odpovědí zaměřených na vymyšlení si nachlazení či nemoci

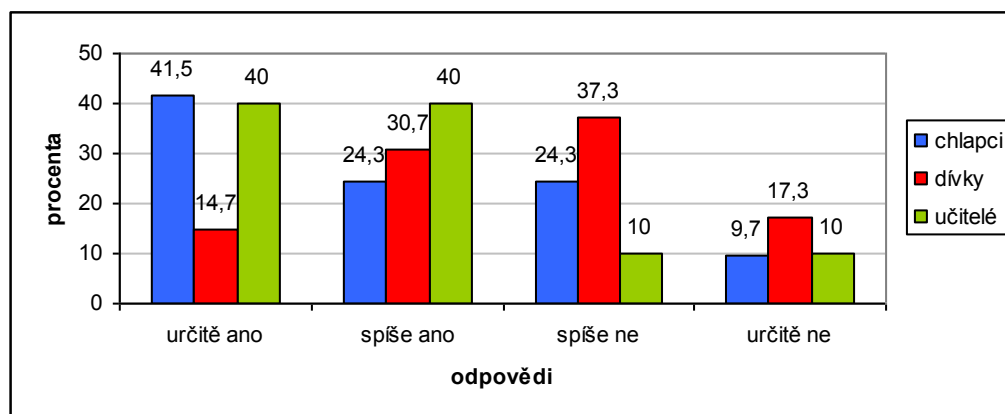
Tab. 4 Četnost odpovědí zaměřených na vymyšlení si nachlazení či nemoci

	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	0	0	2	2,4	11	13,4	69	84,1
Dívky	2	2,6	5	6,6	17	22,7	51	68,0
Učitelé	0	0	2	20,0	8	80,0	0	0

Žádný z dotázaných učitelů ne zvolil možnost „určitě ne“. 80 % učitelů se přiklonilo k odpovědi „spíše ne“, zbylých 20 % zvolilo „spíše ano“. 84,1 % chlapců uvedlo, že si určitě nevymyslí nemoc, aby nemuseli cvičit. Tuto možnost zvolilo také 68 % dívek. Možnost „určitě ano“ zvolilo pouze 2,6 % dívek, z chlapců si tuto odpověď nevybral nikdo.

Dotazník pro žáky: Otázka 5: *Byl bys rád/a kdyby bylo v týdnu více hodin TV?*

Dotazník pro učitele: Otázka 5: *Byl byste rád/a kdyby bylo v týdnu více hodin TV?*

Obr. 5 Četnost odpovědí zaměřených na počet hodin tělesné výchovy

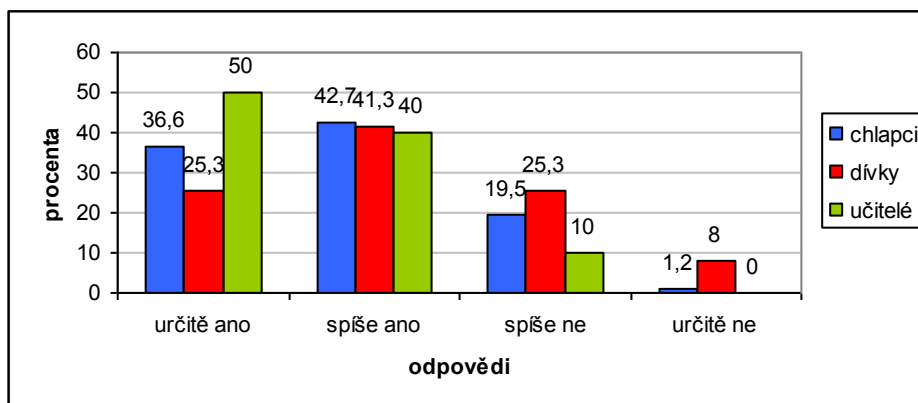
Tab. 5 Četnost odpovědí zaměřených na počet hodin tělesné výchovy

	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	34	41,5	20	24,3	20	24,3	8	9,7
Dívky	11	14,7	23	30,7	28	37,3	13	17,3
Učitelé	4	40,0	4	40,0	1	10,0	1	10,0

Většina dotázaných učitelů by byla ráda, kdyby bylo více hodin tělesné výchovy v týdnu. 20 % učitelů však více hodin tělesné výchovy nechce. U odpovědi „určitě ano“ vidíme výrazný rozdíl v odpovědích chlapců a dívek, kdy 41,5 % dotázaných chlapců uvedlo odpověď „určitě ano“, zatímco z dívek to bylo jen 14,7 %.

Dotazník pro žáky: Otázka 6: *Považuješ svého učitele TV za odborníka?*

Dotazník pro učitele: Otázka 6: *Považujete se v tělesné výchově za odborníka?*

Obr. 6 Četnost odpovědí zaměřených na odbornost učitele tělesné výchovy

Tab. 6 Četnost odpovědí zaměřených na odbornost učitele tělesné výchovy

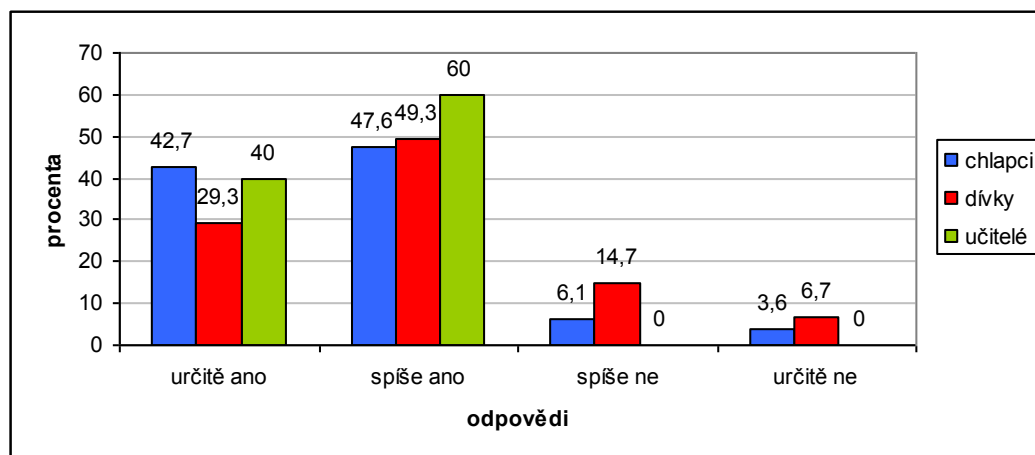
	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	30	36,6	35	42,7	16	19,5	1	1,2
Dívky	19	25,3	31	41,3	19	25,3	6	8,0
Učitelé	5	50,0	4	40,0	1	10,0	0	0

U odpovědi „spíše ano“ vidíme shodu chlapců, dívek i samotných učitelů. Většina žáků považuje svého učitele tělesné výchovy za odborníka. Dívky jsou ke

svým učitelům kritičtější než chlapci a 8 % z nich zvolilo možnost „určitě ne“. 1 učitel uvedl, že se jako odborník spíše necítí.

Dotazník pro žáky: Otázka 7: *Je pro tebe tvůj učitel TV autoritou, respektuješ jej?*

Dotazník pro učitele: Otázka 7: *Myslíte si, že vás žáci v TV respektují?*

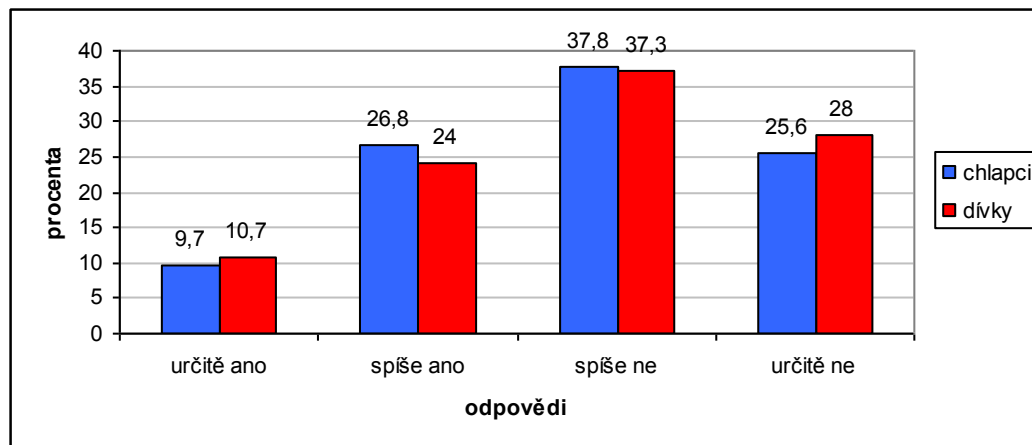
Obr. 7 Četnost odpovědí zaměřených na autoritu učitele tělesné výchovy

Tab. 7 Četnost odpovědí zaměřených na autoritu učitele tělesné výchovy

	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	35	42,7	39	47,6	5	6,1	3	3,6
Dívky	22	29,3	37	49,3	11	14,7	5	6,7
Učitelé	4	40,0	6	60,0	0	0	0	0

Všichni dotázaní učitelé si myslí, že jsou pro své žáky autoritou a se svými žáky se v odpovědích také shodují. Ke svým učitelům jsou opět kritičtější dívky než chlapci a 21,4 % dotázaných dívek své učitele tělesné výchovy, ať už více či méně, nerespektuje.

Dotazník pro žáky: Otázka 8: *Prožíváš úspěchy v TV více než v jiných předmětech?*

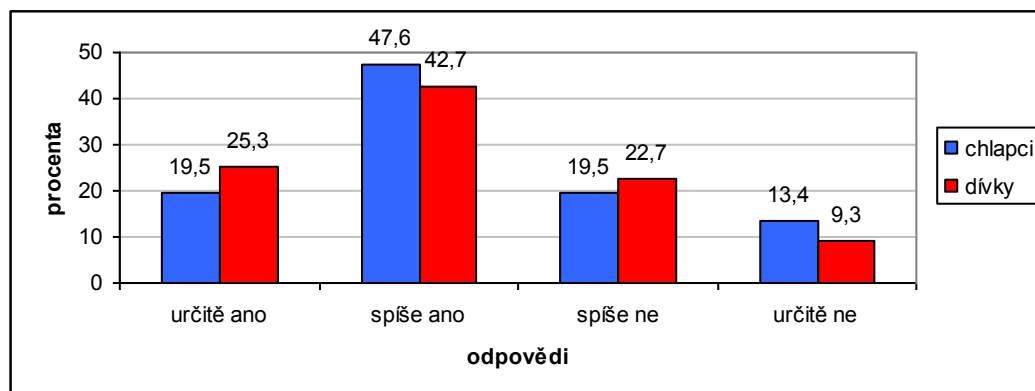
Obr. 8 Četnost odpovědí zaměřených na prožívání úspěchů v tělesné výchově

Tab. 8 Četnost odpovědí zaměřených na prožívání úspěchů v tělesné výchově

	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	8	9,7	22	26,8	31	37,8	21	25,6
Dívky	8	10,7	18	24,0	28	37,3	21	28,0

Tato otázka byla položena jen žákům a chlapci i dívky odpovídali téměř shodně. 36,5 % chlapců a 34,7 % dívek prožívá své úspěchy v hodinách tělesné výchovy více než v jiných předmětech. Nejčastější odpovědi chlapců i dívek byla možnost „spíše ne“, kterou uvedlo 37,8 % chlapců 37,3 % dívek.

Dotazník pro žáky: Otázka 9: *Cítíš se v hodinách TV příjemněji než v jiných předmětech?*

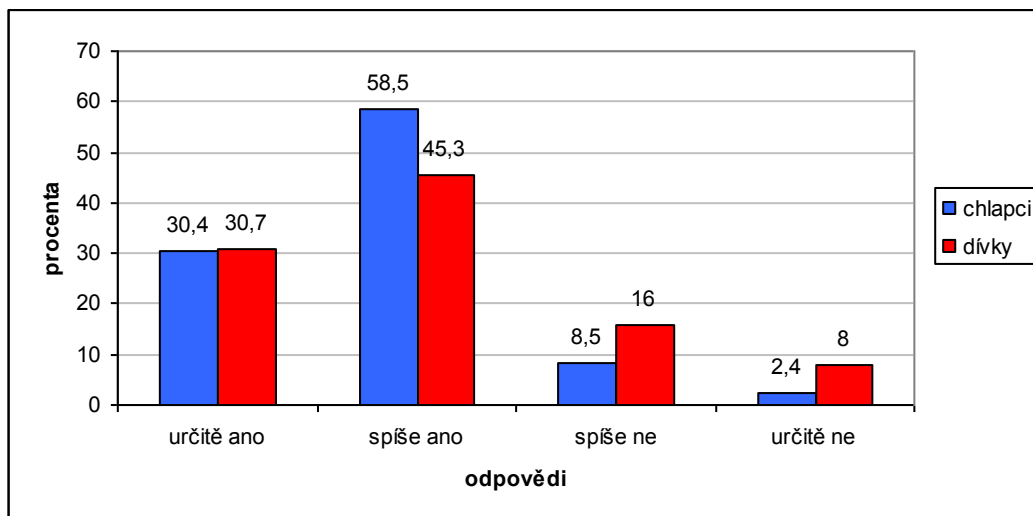
Obr. 9 Četnost odpovědí zaměřených na pocity v tělesné výchově

Tab. 9 Četnost odpovědí zaměřených na pocity v tělesné výchově

	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	16	19,5	39	47,6	16	19,5	11	13,4
Dívky	19	25,3	32	42,7	17	22,7	7	9,3

Stejně jako předchozí otázka, i otázka číslo 9 byla položena jen žákům. Stejně jako u předchozí otázky můžeme říct, že chlapci i dívky odpovídali stejně. Nejčastější odpovědí byla možnost „spíše ano“, kterou zvolilo 47,6 % chlapců a 42,7 % dívek. 33,9 % chlapců a 32 % dívek se v tělesné výchově necítí příjemněji než v jiných předmětech.

Dotazník pro žáky: Otázka 10: *Spolupracuješ rád se svými spolužáky v týmu?*

Obr. 10 Četnost odpovědí zaměřených na spolupráci v týmu

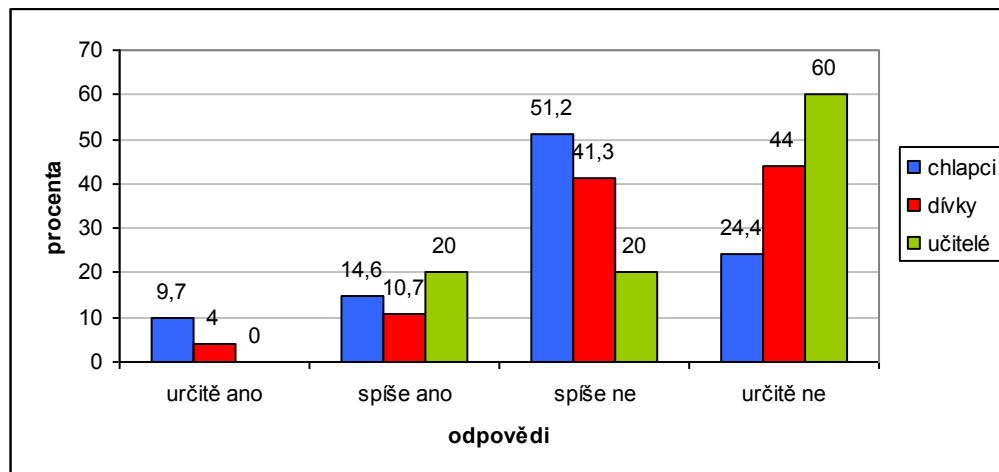
Tab. 10 Četnost odpovědí zaměřených na spolupráci v týmu

	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	25	30,4	48	58,5	7	8,5	2	2,4
Dívky	23	30,7	34	45,3	12	16,0	6	8,0

Otázka číslo 10 je poslední otázkou položenou jen žákům. Většina žáků spolupracuje v týmu ráda. U dívek se vyskytuje více negativních odpovědí než u chlapců. 24 % dívek se svými spolužáky spolupracuje nerada, u chlapců je to 10,9 %.

Dotazník pro žáky: Otázka 11: *Jsou pro tebe požadavky učitele v TV nadměrné?*

Dotazník pro učitele: Otázka 8: *Myslíte si, že jsou vaše požadavky kladené na žáky v TV nadměrné?*

Obr. 11 Četnost odpovědí zaměřených na požadavky v tělesné výchově

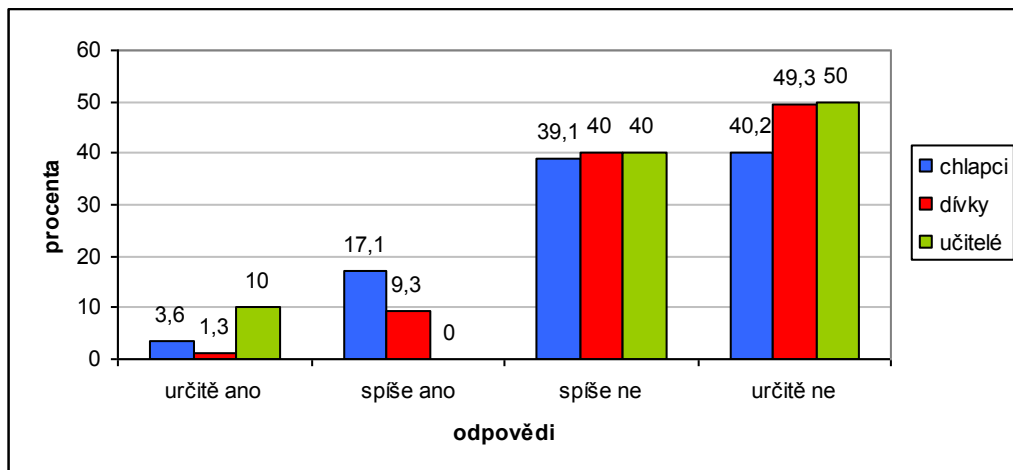
Tab. 11 Četnost odpovědí zaměřených na požadavky v tělesné výchově

	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	8	9,7	12	14,6	42	51,2	20	24,4
Dívky	3	4,0	8	10,7	31	41,3	33	44,0
Učitelé	0	0	2	20,0	2	20,0	6	60,0

20 % učitelů zvolilo možnost „spíše ano“, 60 % učitelů uvedlo možnost „určitě ne“. Z odpovědí vychází, že chlapcům přijdou požadavky na ně kladené náročnější, než dívkám. 24,3 % chlapců uvedlo, že požadavky jsou nadměrné. U dívek to bylo 14,7 %. Většina žáků i učitelů si však myslí, že požadavky nadměrné nejsou. Na základě odpovědí můžeme přepokládat, že požadované nároky při cvičení jsou u chlapců náročnější.

Dotazník pro žáky: Otázka 12: *Máš problém při komunikaci s učitelem v TV?*

Dotazník pro učitele: Otázka 9: *Máte problém při komunikaci s žáky v TV?*

Obr. 12 Četnost odpovědí zaměřených na komunikaci s učitelem

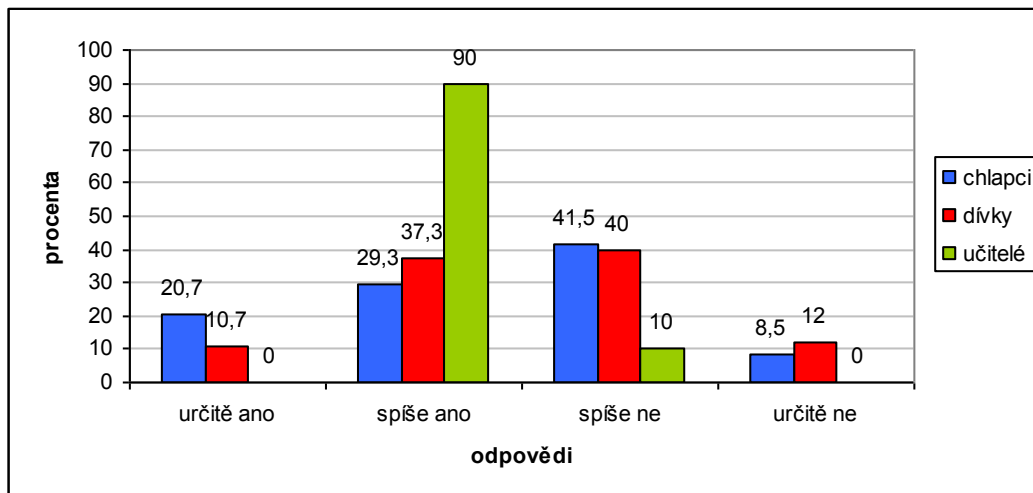
Tab. 12 Četnost odpovědí zaměřených na komunikaci s učitelem

	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	3	3,6	14	17,1	32	39,1	33	40,2
Dívky	1	1,3	7	9,3	30	40,0	37	49,3
Učitelé	1	10,0	0	0	4	40,0	5	50,0

Většina žáků ani učitelů nemá problémy se vzájemnou komunikací. Jeden učitel však uvedl, že má určité problémy při komunikaci se žáky. Jeho žáci si to však nemyslí a uváděli bezproblémové jednání. Nejčastěji zvolená odpověď byla u všech kategorií možnost „určitě ne“. Ve většině případů tedy učitelé a žáci komunikují bez problémů.

Dotazník pro žáky: Otázka 13: *V TV vše řídí a o všem rozhoduje učitel (např. v jakém budeš hrát týmu).*

Dotazník pro učitele: Otázka 10: *V TV rozhodujete vy o tom, jak bude probíhat hodina (např. přesně určujete složení týmů).*

Obr. 13 Četnost odpovědí zaměřených na využívání příkazového řídicího stylu

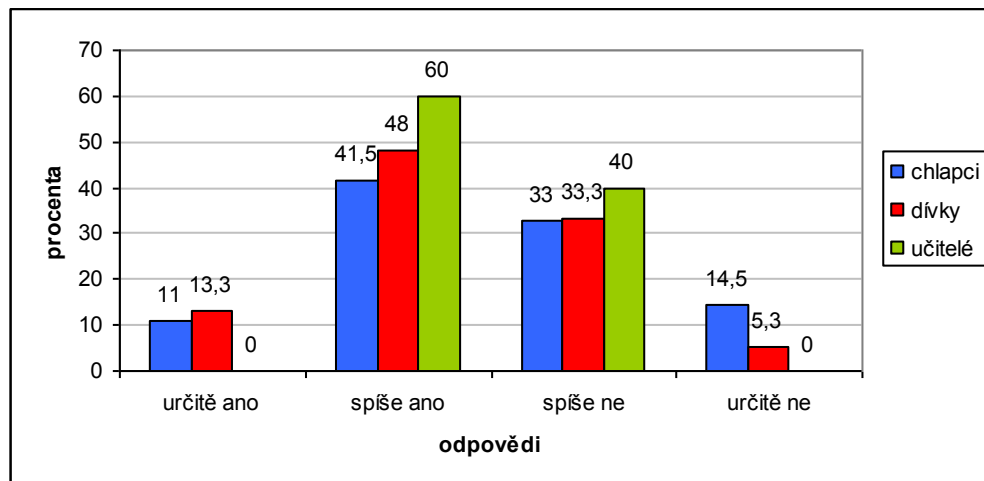
Tab. 13 Četnost odpovědí zaměřených na využívání příkazového řídicího stylu

	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	17	20,7	24	29,3	34	41,5	7	8,5
Dívky	8	10,7	28	37,3	30	40,0	9	12,0
Učitelé	0	0	9	90,0	1	10,0	0	0

Dostáváme se k otázkám zaměřeným na didaktické řídicí styly. Konkrétně zde jsme zjišťovali, jak využívaným je styl příkazový. Zde se odpovědi chlapců a dívek shodují, ale významně se liší od odpovědí učitelů. 90 % učitelů uvedlo možnost „spíše ano“. Můžeme tedy předpokládat, že příkazový řídicí styl využívají poměrně často.

Dotazník pro žáky: Otázka 14: *V TV je na mně, jaké zvolím tempo cvičení (např. nacvičujeme ve skupině kotoul a sami se střídáme).*

Dotazník pro učitele: Otázka 11: *V TV necháváte žáky, aby si zvolili průběh cvičení (např. ve skupinách dělají kotouly a sami se střídají).*

Obr. 14 Četnost odpovědí zaměřených na využívání praktického řídicího stylu

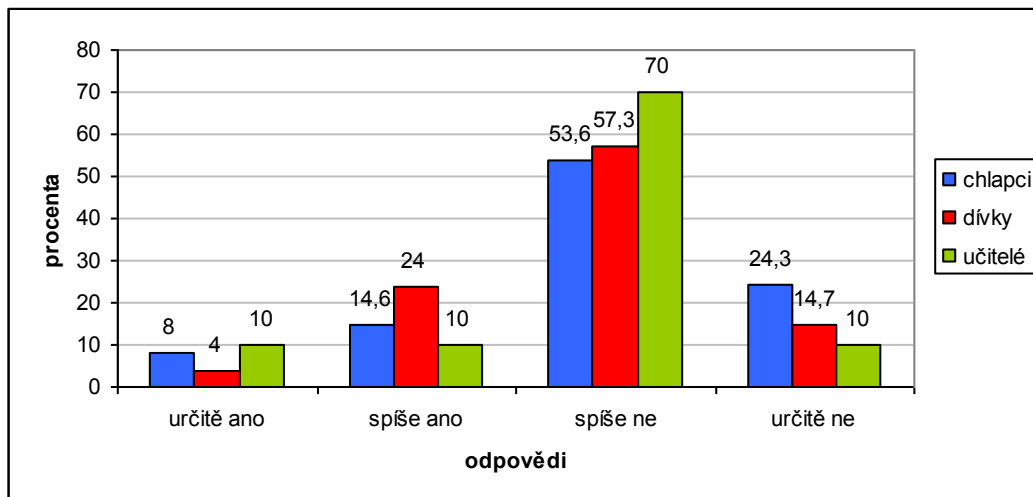
Tab. 14 Četnost odpovědí zaměřených na využívání praktického řídicího stylu

	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	9	11,0	34	41,5	27	33,0	12	14,5
Dívky	10	13,3	36	48,0	25	33,3	4	5,3
Učitelé	0	0	6	60,0	4	40,0	0	0

U této otázky zjišťujeme využívání stylu praktického. Na rozdíl od předchozí otázky, zde se odpovědi učitelů a žáků víceméně shodují. 60 % učitelů zvolilo možnost „spíše ano“, 40 % zvolilo možnost „spíše ne“. Dle odpovědí žáků je praktický styl využívanější než styl příkazový. Rozdíly jsou však minimální. U učitelů je však rozdíl velice výrazný a příkazový styl je dle odpovědí učitelů častěji užívaný.

Dotazník pro žáky: Otázka 15: *V TV se hodnotíme mezi sebou ve dvojicích (např. přihrávky ve dvojicích, opravujeme se mezi sebou).*

Dotazník pro učitele: Otázka 12: *V TV necháváte žáky hodnotit se mezi sebou (např. ve dvojicích se opravují a pak vám sdělí průběh cvičení).*

Obr. 15 Četnost odpovědí zaměřených na využívání recipročního řídicího stylu

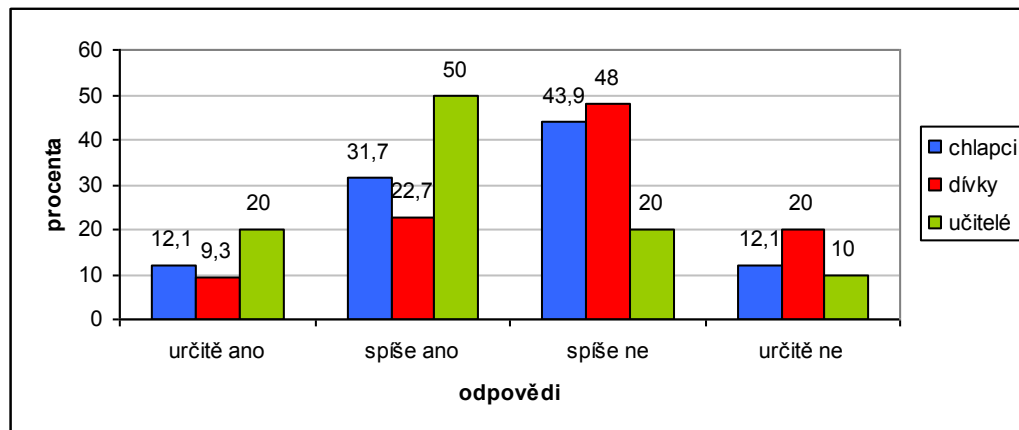
Tab. 15 Četnost odpovědí zaměřených na využívání recipročního řídicího stylu

	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	6	8,0	12	14,6	44	53,6	20	24,3
Dívky	3	4,0	18	24,0	43	57,3	11	14,7
Učitelé	1	10,0	1	10,0	7	70,0	1	10,0

U této otázky zjišťujeme, jak dotazovaní učitelé využívají ve svých hodinách řídicí styl reciproční. Odpovědi učitelů i žáků se poměrně shodují. 70 % učitelů, 53,6 % chlapců a 57,3 % dívek označilo odpověď „spíše ne“. Na základě odpovědí na tuto otázku můžeme říct, že didaktický řídicí styl reciproční vybraní učitelé příliš nepoužívají.

Dotazník pro žáky: Otázka 16: *V TV se mně učitel ptá, jaké jsem udělal chyby (např. natočils nohu správně pro zpracování?).*

Dotazník pro učitele: Otázka 13: *V TV se ptáte žáků, jak cvik provedli, jestli udělali chybu, ... (např. natočils nohu správně při zpracování?).*

Obr. 16 Četnost odpovědí zaměřených na využívání řídicího stylu se sebehodnocením

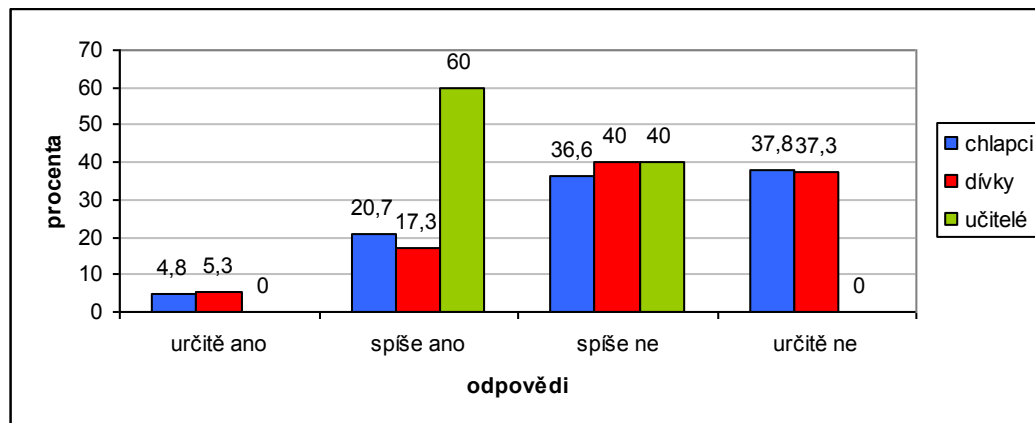
Tab. 16 Četnost odpovědí zaměřených na využívání řídicího stylu se sebehodnocením

	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	10	12,1	26	31,7	36	43,9	10	12,1
Dívky	7	9,3	17	22,7	36	48,0	15	20,0
Učitelé	2	20,0	5	50,0	2	20,0	1	10,0

20 % učitelů uvedlo, že didaktický řídicí styl se sebehodnocením určitě využívají. 50 % učitelů zvolilo možnost „spíše ano“. 58 % chlapců a 68 % dívek si to však nemyslí a zvolili negativní odpovědi „spíše ne“ a „určitě ne“. Z odpovědí však můžeme usuzovat, že se tento řídicí styl v hodinách dotázaných učitelů vyskytuje.

Dotazník pro žáky: Otázka 17: *V TV učitel nechá na mně, jakou si zvolím obtížnost cviku (např. výška kozy při přeskoku, vzdálenost střelby).*

Dotazník pro učitele: Otázka 14: *V TV necháváte na žácích, ať si zvolí obtížnost cviku (např. výška kozy při přeskoku, vzdálenost u střelby).*

Obr. 17 Četnost odpovědí zaměřených na využívání řídicího stylu s nabídkou

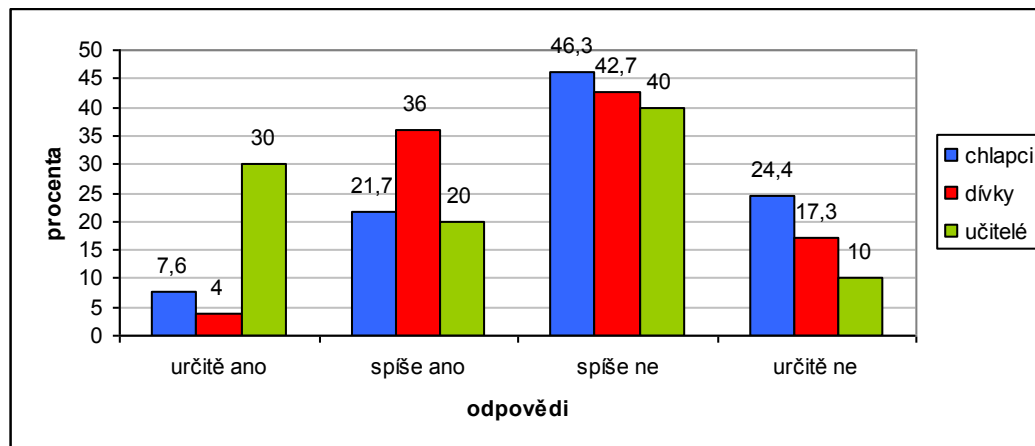
Tab. 17 Četnost odpovědí zaměřených na využívání řídicího stylu s nabídkou

	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	4	4,8	17	20,7	30	36,6	31	37,8
Dívky	4	5,3	13	17,3	30	40,0	28	37,3
Učitelé	0	0	6	60,0	4	40,0	0	0

60 % učitelů uvedlo, že didaktický řídicí styl s nabídkou spíše využívají, 40 % učitelů uvedlo že „spíše ne“. Téměř 80 % chlapců i dívek uvedlo, že se tento styl v hodinách tělesné výchovy nevyskytuje. Můžeme se domnívat, že jej učitelé využívají, ale žáci si to neuvědomují.

Dotazník pro žáky: Otázka 18: *V TV se učitel ptá, jak bychom cvik provedli (např. Jak se odrazíš, aby si skočil výš? Co uděláš při odrazu?).*

Dotazník pro učitele: Otázka 15: *V TV se cíleně ptáte žáků, aby sami přišli na správné provedení cviku (např. Jak se odrazíš, aby si skočil výš?).*

Obr. 18 Četnost odpovědí zaměřených na využívání řídicího stylu s řízeným objevováním

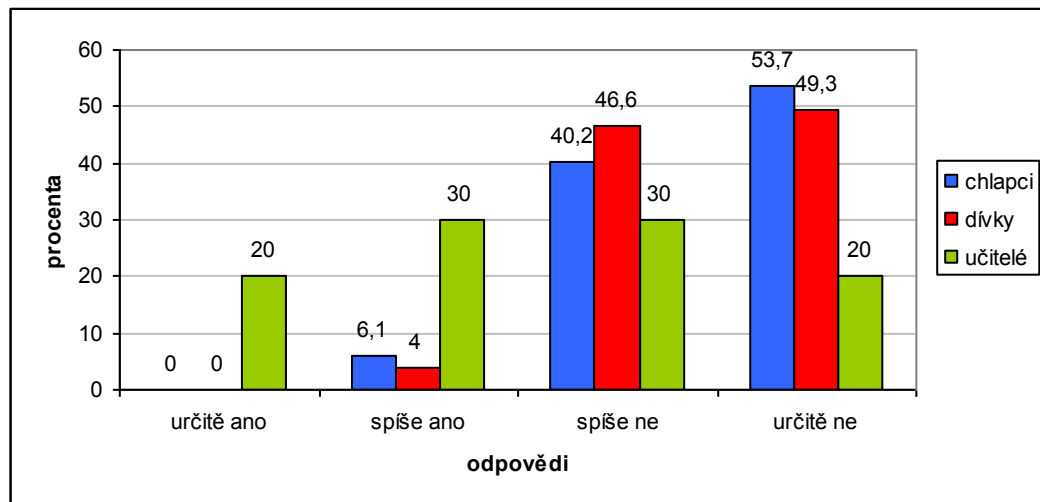
Tab. 18 Četnost odpovědí zaměřených na využívání řídicího stylu s řízeným objevováním

	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	6	7,6	18	21,7	38	46,3	20	24,4
Dívky	3	4,0	27	36,0	32	42,7	13	17,3
Učitelé	3	30,0	2	20,0	4	40,0	1	10,0

30 % učitelů uvedlo, že didaktický styl s řízeným objevováním určitě využívají. Stejnou odpověď však uvedlo jen necelých 8 % chlapců a 4 % dívek. Nejčastější odpovědí všech skupin byla možnost „spíše ne“. Můžeme říct, že někteří učitelé tento styl využívají celkem často, ale jiní jej nepoužívají vůbec.

Dotazník pro žáky: Otázka 19: *V TV nacvičujeme nový prvek bez rad pana učitele (např. Přijď na to, jak se nejlépe odrazit z můstku).*

Dotazník pro učitele: Otázka 16: *V TV necháváte žáky samotné přijít na správné provedení cviku (např. Přijď na to, jak doskočíš nejdál).*

Obr. 19 Četnost odpovědí zaměřených na využívání řídicího stylu se samostatným objevováním

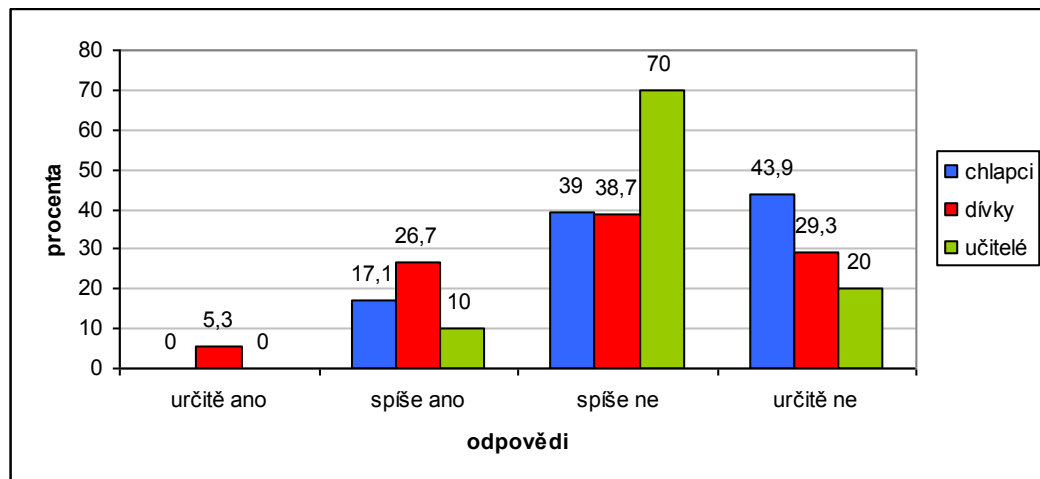
Tab. 19 Četnost odpovědí zaměřených na využívání řídicího stylu se samostatným objevováním

	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	0	0	5	6,1	33	40,2	44	53,7
Dívky	0	0	3	4,0	35	46,6	37	49,3
Učitelé	2	20,0	3	30,0	3	30,0	2	20,0

Ani jeden žák neuvedl u otázky na didaktický styl se samostatným objevováním možnost „určitě ano“. 93,9 % chlapců a 96 % dívek uvedlo záporné odpovědi. Můžeme se domnívat, že tento didaktický styl se, i přes některé odpovědi učitelů, v hodinách tělesné výchovy u vybraného vzorku nevyskytuje.

Dotazník pro žáky: Otázka 20: *V TV nás učitel nechá rozhodovat o náplni hodiny (např. Budu hrát basketbal nebo půjdu běhat vytrvalost).*

Dotazník pro učitele: Otázka 17: *V TV necháváte žáky rozhodovat o náplni hodiny (např. Budete běhat vytrvalost nebo hrát basketbal?).*

Obr. 20 Četnost odpovědí zaměřených na využívání řídicího stylu s autonomním rozhodováním žáka o učivu

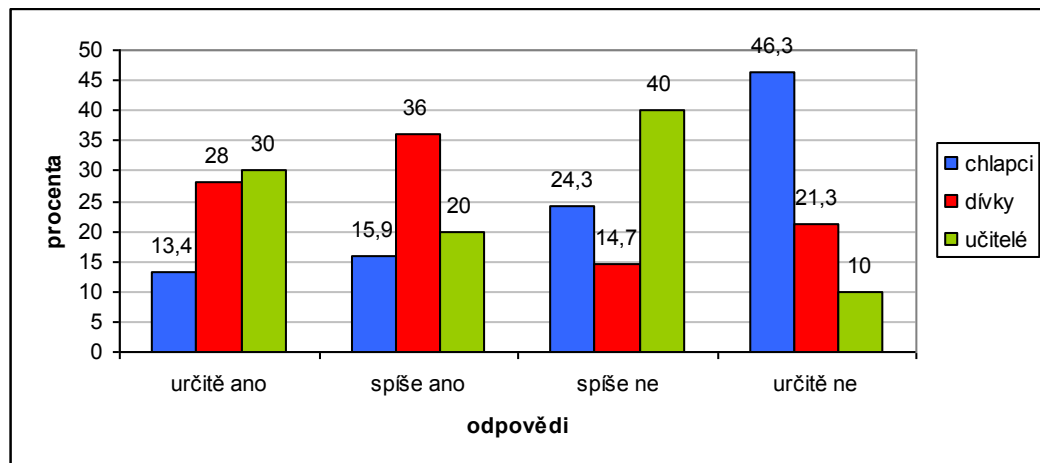
Tab. 20 Četnost odpovědí zaměřených na využívání řídicího stylu s autonomním rozhodováním žáka o učivu

	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	0	0	14	17,1	32	39,0	36	43,9
Dívky	4	5,3	20	26,7	29	38,7	22	29,3
Učitelé	0	0	1	10,0	7	70,0	2	20,0

U otázky zaměřené na didaktický řídicí styl s autonomním rozhodováním žáka o učivu zvolilo 70 % učitelů možnost „spíše ne“. Většina žáků si myslí, že tento didaktický styl jejich učitel nevyužívá. 32 % dívek však uvedlo kladnou odpověď. Z odpovědí vychází, že pokud tento styl učitelé využívají, je tomu častěji u dívek. To může být způsobeno složitější motivací některých dívek k pohybu. Nechat je tedy spolurozhodovat o náplni hodiny je může lépe vtáhnout do výuky.

Dotazník pro žáky: Otázka 21: *Měli jste někdy v hodině TV zahrnut tanec nebo cvičení na hudbu?*

Dotazník pro učitele: Otázka 18: *Zahrnujete do výuky TV tanec nebo cvičení na hudbu?*

Obr. 21 Četnost odpovědí zaměřených na zahrnování tanců do výuky

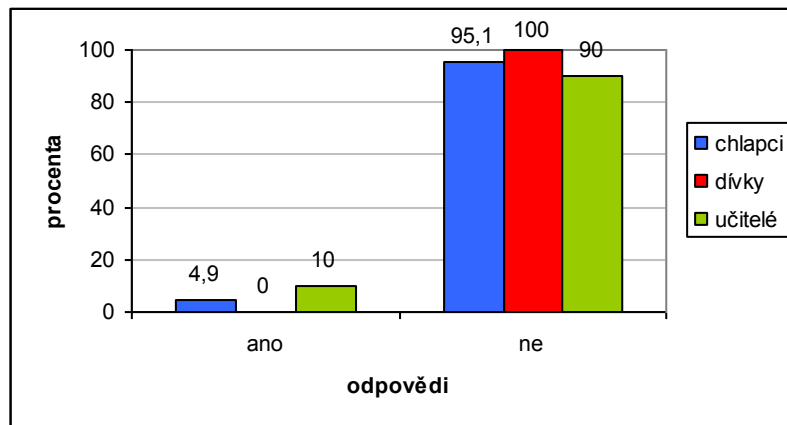
Tab. 21 Četnost odpovědí zaměřených na zahrnování tanců do výuky

	Určitě ano		Spíše ano		Spíše ne		Určitě ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	11	13,4	13	15,9	20	24,3	38	46,3
Dívky	21	28,0	27	36,0	11	14,7	16	21,3
Učitelé	3	30,0	2	20,0	4	40,0	1	10,0

U této otázky je potřeba podívat se blíže na odpovědi učitelů. Učitelé muži odpovídali na tuto otázku záporně. Jen jeden muž odpověděl „spíše ano“. Na druhé straně ženy učitelky vybíraly možnosti „určitě ano“ a „spíše ano“. V odpovědích můžeme také vidět výrazné rozdíly v odpovědích chlapců a dívek. 46,3 % chlapců uvedlo možnost „určitě ne“, zatímco u dívek to bylo „jen“ 21,3 %. Můžeme říct, že v hodinách tělesné výchovy se hudba využívá především u dívek a muži ji většinou do výuky nezahrnují.

Dotazník pro žáky: Otázka 22: *Chodíte v rámci TV (od 6. do 9. třídy) plavat na bazén?*

Dotazník pro učitele: Otázka 19: *Chodíte v rámci TV (6. až 9. ročníky) plavat na bazén?*

Obr. 22 Četnost odpovědí zaměřených na zahrnování plavání do výuky

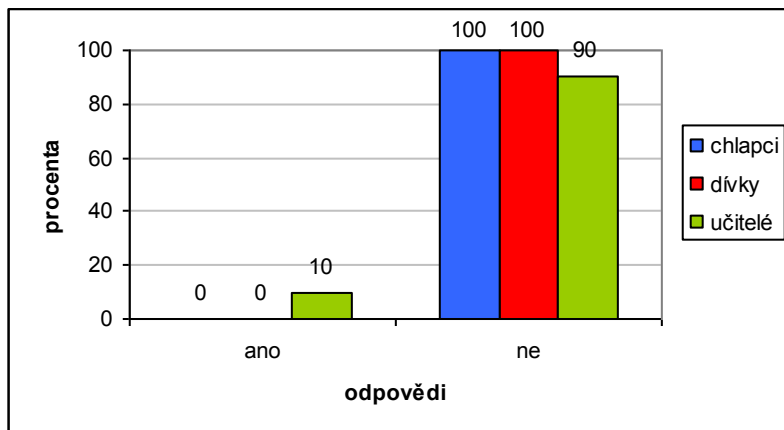
Tab. 22 Četnost odpovědí zaměřených na zahrnování plavání do výuky

	Ano		Ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	4	4,9	78	95,1
Dívky	0	0	75	100,0
Učitelé	1	10,0	9	90,0

Jeden z dotázaných učitelů uvedl, že v rámci tělesné výchovy chodí se svou třídou na bazén. Na odpovědích žáků se to však neodrazilo, můžeme se tedy domnívat, že pokud plavat šel, bylo to s jinou skupinou. 4,9 % chlapců uvedlo, že plavat ve školní tělesné výchově byli, ale vzhledem k odpovědím učitelů, to mohlo být na jiné škole nebo s jiným učitelem. Na základě výsledků však můžeme říct, že u vybraného vzorku se v tělesné výchově na bazén nechodí.

Dotazník pro žáky: Otázka 23: *Chodíte v rámci TV (od 6. do 9. třídy) bruslit na led?*

Dotazník pro učitele: Otázka 20: *Chodíte v rámci TV (6. až 9. ročníky) bruslit na led?*

Obr. 23 Četnost odpovědí zaměřených na zahrnování bruslení do výuky

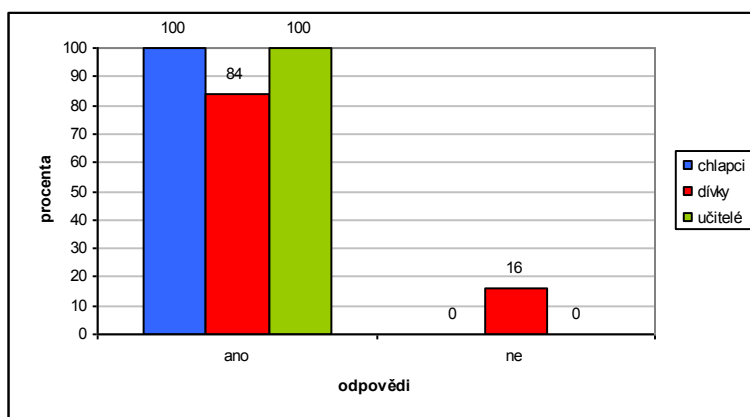
Tab. 23 Četnost odpovědí zaměřených na zahrnování bruslení do výuky

	Ano		Ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	0	0	82	100,0
Dívky	0	0	75	100,0
Učitelé	1	10,0	9	90,0

Ze všech dotázaných žáků odpověděli všichni, že ve školní tělesné výchově nechodí bruslit na led. Jeden z učitelů uvedl, že se žáky chodí bruslit, ale v odpovědích se to neprojevilo. Je možné, že na led chodí s jinou skupinou žáků. U vybraného vzorku se bruslení do školní tělesné výchovy nezařazuje.

Dotazník pro žáky: Otázka 24: *Věnujete se v TV posilování?*

Dotazník pro učitele: Otázka 21: *Věnujete se v TV posilování?*

Obr. 24 Četnost odpovědí zaměřených na posilování ve výuce

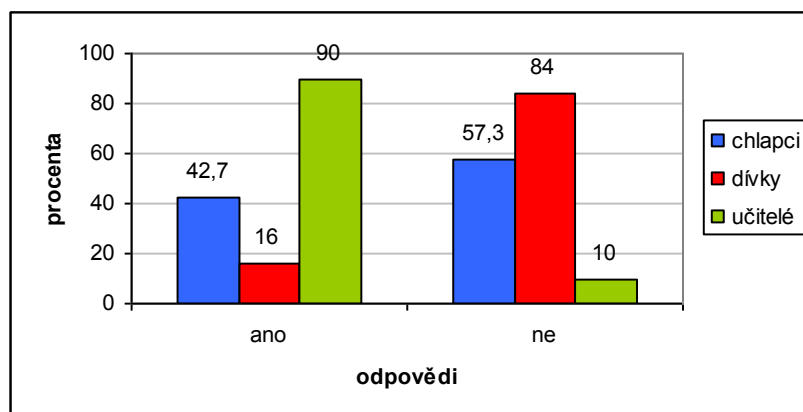
Tab. 24 Četnost odpovědí zaměřených na posilování ve výuce

	Ano		Ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	82	100,0	0	0
Dívky	63	84,0	12	16,0
Učitelé	10	100,0	0	0

Všichni dotázaní učitelé i chlapci v dotazníku odpověděli, že v hodinách tělesné výchovy posilují. 16 % dívek uvedlo, že se v tělesné výchově posilování nevěnují. Je možné, že si těchto 16 % neuvědomilo, co všechno se dá pod pojem posilování zařadit a tak uvedly odpověď „ne“.

Dotazník pro žáky: Otázka 25: *Věnujete se v hodinách TV úpolům? (sebeobrana, bojové sporty, pádová technika, ...)*

Dotazník pro učitele: Otázka 22: *Věnujete se v hodinách TV úpolům? (sebeobrana, bojové sporty, pádová technika, ...)*

Obr. 25 Četnost odpovědí zaměřených na výuku úpolů

Tab. 25 Četnost odpovědí zaměřených na výuku úpolů

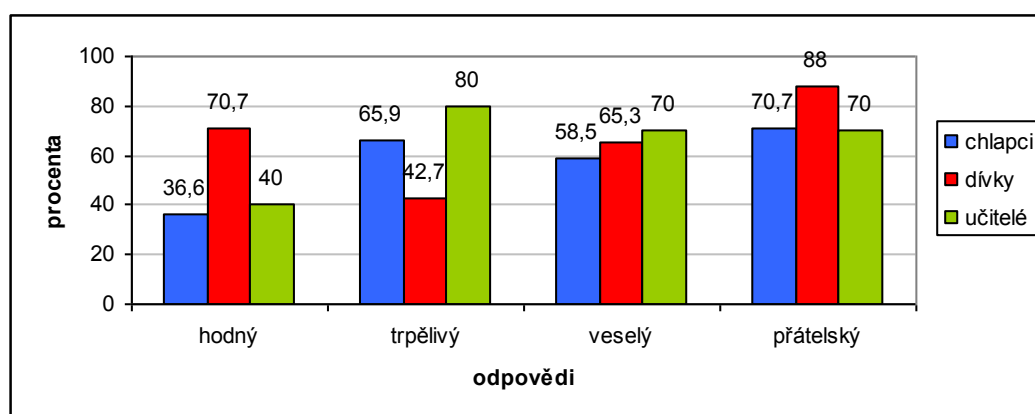
	Ano		Ne	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	35	42,7	47	57,3
Dívky	12	16,0	63	84,0
Učitelé	9	90,0	1	10,0

Odpovědi žáků a učitelů se výrazně liší. 90 % učitelů uvedlo, že se úpolům věnuje, zatímco přes 80 % dívek v dotazníku odpovědělo na tuto otázku záporně. U chlapců uvedlo odpověď „ne“ 57,3 %. Předpokládám, že takto výrazné rozdíly

jsou způsobeny nejasností žáků o tom, co všechno můžeme do úpolů zařadit. Je totiž spousta úpolových her, které žáci do této kategorie vůbec nemusí zařazovat. Jako příklad uvedu různé přetahy a přetlaky nebo přetahování lanem.

Dotazník pro žáky: Otázka 26: *Jak bys charakterizoval svého učitele TV?*

Dotazník pro učitele: Otázka 23: *Jak byste se charakterizoval/a?*

Obr. 26 Četnost odpovědí zaměřených na osobnost učitele

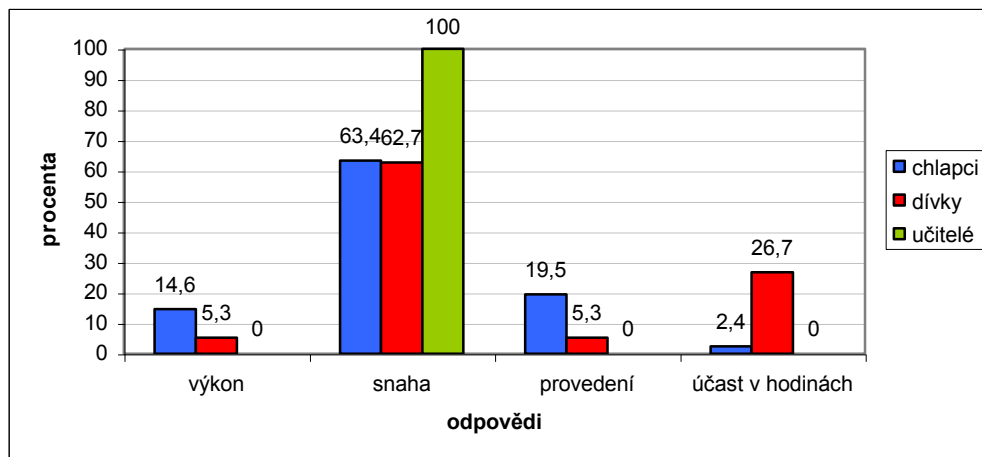
Tab. 26 Četnost odpovědí zaměřených na osobnost učitele

	Hodný		Trpělivý		Veselý		Přátelský	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	30	36,6	54	65,9	48	58,5	58	70,7
Dívky	53	70,7	32	42,7	49	65,3	66	88,0
Učitelé	4	40,0	8	80,0	7	70,0	7	70,0

U této otázky byla vždy na výběr jedna ze dvou možností. Hodný/přísný, trpělivý/netrpělivý, veselý/vážný a přátelský/odměřený. Odpovědi učitelů a žáků se výrazně neliší. Výrazný rozdíl je u první a druhé skupiny odpovědí, kdy 70,7 % dívek zvolilo variantu „hodný“ a 42,7 % dívek zvolilo možnost trpělivý. 60 % učitelů se charakterizuje jako „přísný“ a dotázaní chlapci mají stejný názor. Většina žáků má své učitele za trpělivé, veselé a přátelské.

Dotazník pro žáky: Otázka 27: *Co upřednostňuje tvůj učitel TV při hodnocení?*

Dotazník pro učitele: Otázka 24: *Co upřednostňujete při hodnocení žáků v TV?*

Obr. 27 Četnost odpovědí zaměřených na hodnocení v tělesné výchově

Tab. 27 Četnost odpovědí zaměřených na hodnocení v tělesné výchově

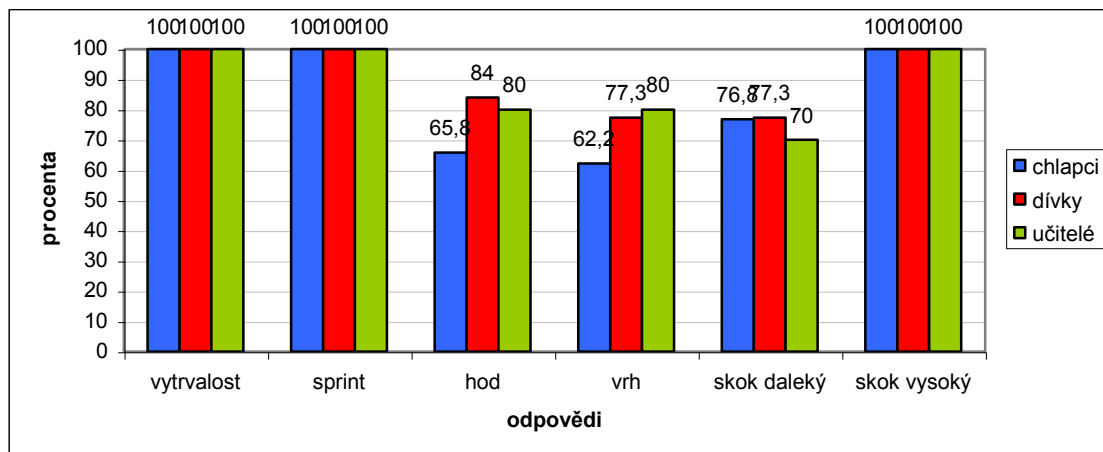
	Výkon		Snaha		Provedení		Účast v hodinách	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	12	14,6	52	63,4	16	19,5	2	2,4
Dívky	4	5,3	47	62,7	4	5,3	20	26,7
Učitelé	0	0	10	100,0	0	0	0	0

Všichni dotázaní učitelé uvedli, že hlavním kritériem při hodnocení žáků je pro ně snaha. S tím koresponduje také většinová odpověď chlapců (63,4 %) i dívek (62,7 %). 26,7 % dívek uvedlo, že při jejich hodnocení je nejdůležitější účast v hodinách. Je však třeba zmínit, že téměř všechny dívky, které zvolily tuto odpověď, patří do jedné třídy. Můžeme se tedy domnívat, že jejich paní učitelka oceňuje, když se dívky do hodiny aktivně zapojují.

U otázek 28-32 v dotazníku pro žáky a otázek 25-29 v dotazníku pro učitele vybírali dotazovaní všechny aktivity, kterým se v hodinách věnují.

Dotazník pro žáky: Otázka 28: *Které atletické disciplíny děláte v TV?*

Dotazník pro učitele: Otázka 25: *Které atletické disciplíny děláte v TV?*

Obr. 28 Četnost odpovědí zaměřených na atletické disciplíny ve výuce

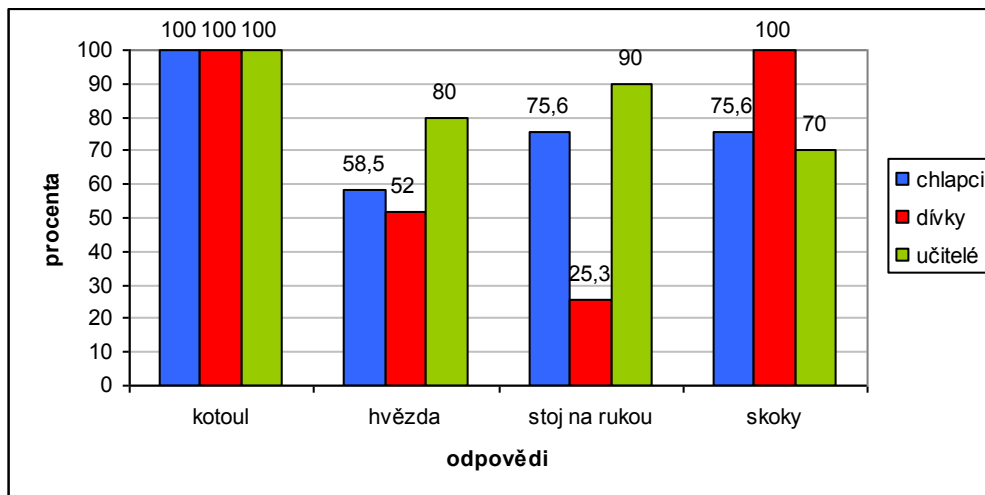
Tab. 28 Četnost odpovědí zaměřených na atletické disciplíny ve výuce

	Vytrvalost		Sprint		Hod	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	82	100,0	82	100,0	54	65,8
Dívky	75	100,0	75	100,0	63	84,0
Učitelé	10	100,0	10	100,0	8	80,0
	Vrh		Skok daleký		Skok vysoký	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	51	62,2	63	76,8	82	100,0
Dívky	58	77,3	58	77,3	75	100,0
Učitelé	8	80,0	7	70,0	10	100,0

U této otázky vybírali žáci i učitelé všechny disciplíny, kterým se v tělesné výchově věnují. Všichni dotázaní uvedli, že se věnují běžeckým disciplínám, a to jak vytrvalostním běhům, tak sprintům a také skoku vysokému. Ostatním disciplínám se v hodinách tělesné výchovy věnuje okolo 70 % dotázaných. Odpovědi učitelů i žáků se shodují, což se dalo očekávat.

Dotazník pro žáky: Otázka 29: *Které akrobatické cviky děláte v rámci TV?*

Dotazník pro učitele: Otázka 26: *Které akrobatické cviky děláte v rámci TV?*

Obr. 29 Četnost odpovědí zaměřených na akrobatické cviky ve výuce

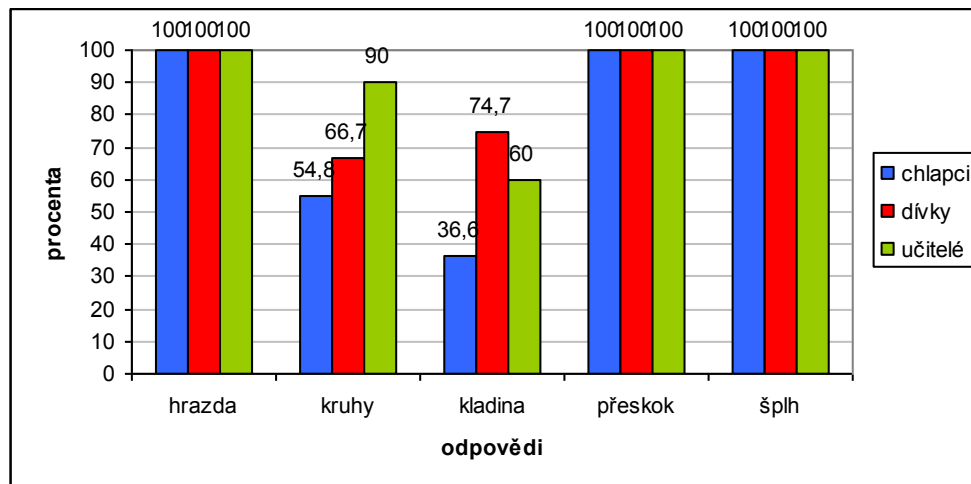
Tab. 29 Četnost odpovědí zaměřených na akrobatické cviky ve výuce

	Kotoul		Hvězda		Stoj na rukou		Skoky	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	82	100,0	48	58,5	62	75,6	62	75,6
Dívky	75	100,0	39	52,0	19	25,3	75	100,0
Učitelé	10	100,0	8	80,0	9	90,0	7	70,0

Všichni dotázaní se věnují v tělesné výchově kotoulům. Velké rozdíly jsou u odpovědí týkajících se stoji na rukou. 90 % učitelů uvedlo, že tento cvik v hodinách učí a odpovědi chlapců to potvrzují. 74,7 % dívek však uvedlo, že stoj na rukou v hodinách neprovádějí. Je možné, že učitelé, v tomto případě paní učitelky, uvedly, že stoj na rukou v hodinách učí, ale neučí ho právě ve třídě dotázaných dívek. Další výraznější rozdíl spatřujeme u skoků. Všechny dívky uvedly, že se skoky v hodinách učí, ale stejnou odpověď zvolilo jen 75,6 % dotázaných chlapců.

Dotazník pro žáky: Otázka 30: *Na kterém nářadí v rámci TV cvičíte?*

Dotazník pro učitele: Otázka 27: *Na kterém nářadí v rámci TV cvičíte?*

Obr. 30 Četnost odpovědí zaměřených na cvičení na nářadí ve výuce

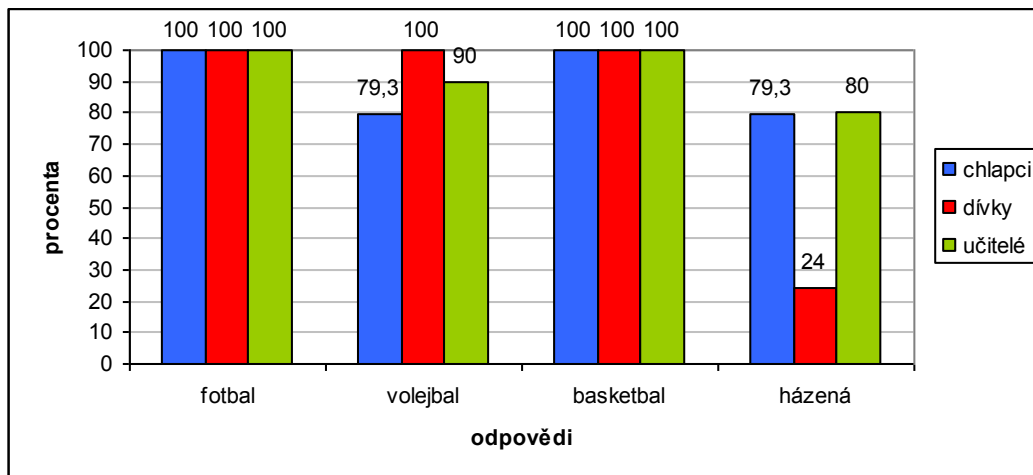
Tab. 30 Četnost odpovědí zaměřených na cvičení na nářadí ve výuce

	Hrazda		Kruhy		Kladina		Přeskok		Šplh	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	82	100,0	45	54,8	30	36,6	82	100,0	82	100,0
Dívky	75	100,0	50	66,7	56	74,7	75	100,0	75	100,0
Učitelé	10	100,0	9	90,0	6	60,0	10	100,0	10	100,0

Všichni dotázaní se shodli na tom, že se v hodinách věnují cvičení na hrazdě, na kruzích, přeskoku přes kozu nebo švédskou bednu a šplhu na laně nebo po tyči. Jen 36,6 % chlapců uvedlo, že se věnují cvičení na kladině, zatímco u dívek je to 74,7 %. Učitelé, kteří se cvičení na kladině nevěnují, jsou muži.

Dotazník pro žáky: Otázka 31: *Které sportovní hry v hodinách TV hrajete?*

Dotazník pro učitele: Otázka 28: *Které sportovní hry v hodinách TV hrajete?*

Obr. 31 Četnost odpovědí zaměřených na sportovní hry ve výuce

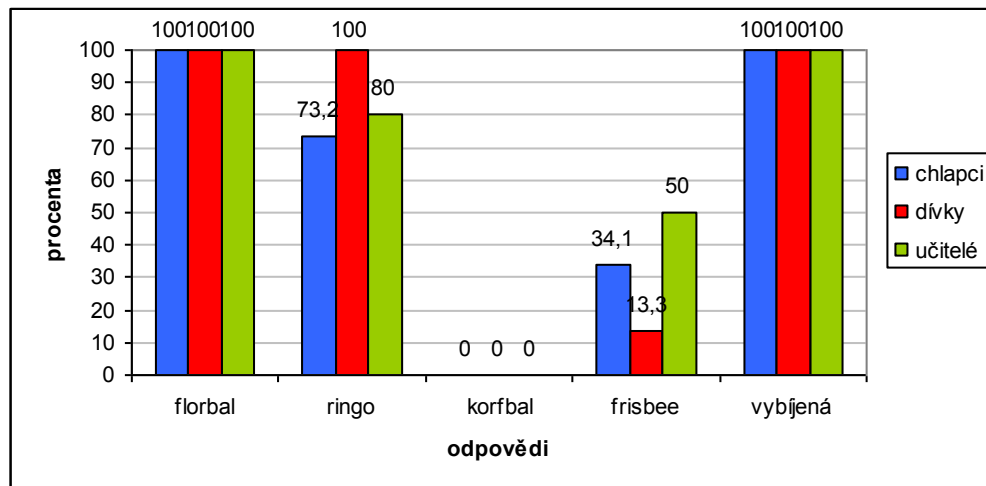
Tab. 31 Četnost odpovědí zaměřených na sportovní hry ve výuce

	Fotbal		Volejbal		Basketbal		Házená	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	82	100,0	65	79,3	82	100,0	65	79,3
Dívky	75	100,0	75	100,0	75	100,0	18	24,0
Učitelé	10	100,0	9	90,0	10	100,0	8	80,0

Všichni dotázaní uvedli, že se v hodinách věnují fotbalu a basketbalu. Volejbalu se věnují všechny dívky, zatímco házenou uvedlo jen 24 % dívek. Naopak 79,3 % chlapců uvedlo, že se házené v tělesné výchově věnují. Stejně množství chlapců uvedlo jako náplň hodin také volejbal.

Dotazník pro žáky: Otázka 32: *Které netradiční hry v hodinách TV hrajete?*

Dotazník pro učitele: Otázka 29: *Které netradiční hry v hodinách TV hrajete?*

Obr. 32 Četnost odpovědí zaměřených na netradiční hry ve výuce

Tab. 32 Četnost odpovědí zaměřených na netradiční hry ve výuce

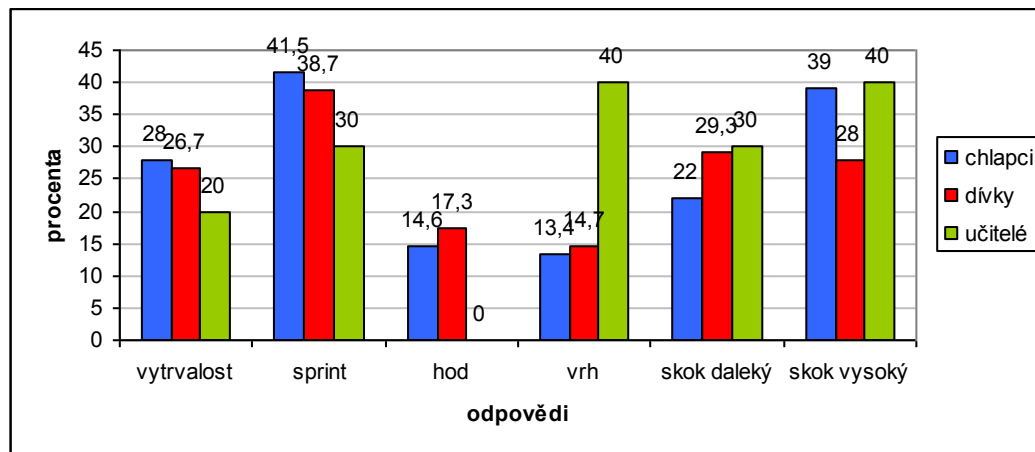
	Florbal		Ringo		Korfbal		Frisbee		Vybíjená	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	82	100,0	60	73,2	0	0	28	34,1	82	100,0
Dívky	75	100,0	75	100,0	0	0	10	13,3	75	100,0
Učitelé	10	100,0	8	80,0	0	0	5	50,0	10	100,0

Všichni dotázaní učitelé se ve svých hodinách tělesné výchovy věnují florbalu a vybíjené. To také potvrzují odpovědi žáků. Všechny dívky uvedly, že v tělesné výchově hrají ringo. Z chlapců to bylo jen 73,2%. Korfbal nevedl vůbec nikdo a během vyplňování dotazníků byla častá otázka právě „Co je to korfbal?“. Polovina učitelů uvedla, že hrají frisbee, z chlapců stejnou odpověď uvedlo 34,1 % a z dívek pouze 13,3 %.

U otázek 33-37 v dotazníku pro žáky a otázek 30-34 v dotazníku pro učitele vybírali dotazovaní žádnou, jednu nebo dvě oblíbené aktivity u každé otázky.

Dotazník pro žáky: Otázka 33: *Které atletické disciplíny tě baví v hodinách TV nejvíce?*

Dotazník pro učitele: Otázka 30: *Které atletické disciplíny učíte v hodinách TV nejraději?*

Obr. 33 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost atletických disciplín ve výuce

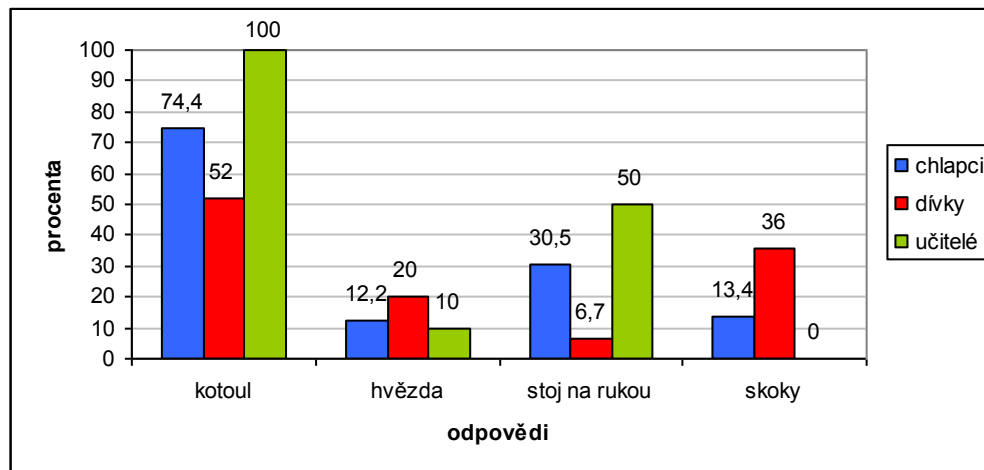
Tab. 33 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost atletických disciplín ve výuce

	Vytrvalost		Sprint		Hod	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	23	28,0	34	41,5	12	14,6
Dívky	20	26,7	29	38,7	13	17,3
Učitelé	2	20,0	3	30,0	0	0
	Vrh		Skok daleký		Skok vysoký	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	11	13,4	18	22,0	32	39,0
Dívky	12	14,7	22	29,3	21	28,0
Učitelé	4	40,0	3	30,0	4	40,0

Nejoblíbenější atletickou disciplínou pro chlapce i dívky je sprint a skok vysoký. Následuje vytrvalost a skok daleký a nejméně oblíbené jsou hody a vrh koulí. Učitelé nejraději učí vrh koulí a skok vysoký. Žádný z dotázaných učitelů nemá v oblíbenosti výuku hodů.

Dotazník pro žáky: Otázka 34: *Které akrobatické cviky tě baví v hodinách TV nejvíce?*

Dotazník pro učitele: Otázka 31: *Které akrobatické cviky učíte v hodinách TV nejraději?*

Obr. 34 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost akrobatických cviků ve výuce

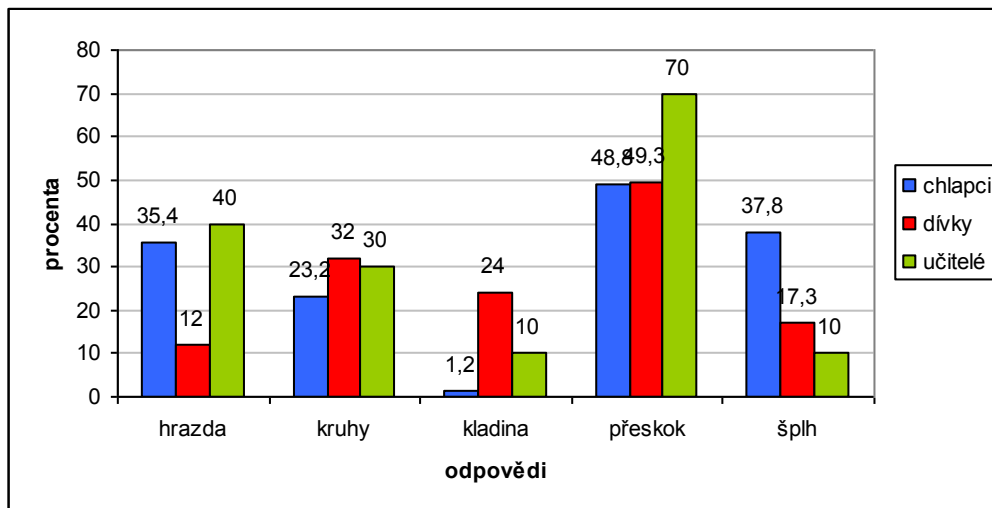
Tab. 34 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost akrobatických cviků ve výuce

	Kotoul		Hvězda		Stoj na rukou		Skoky	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	61	74,4	10	12,2	25	30,5	11	13,4
Dívky	39	52,0	15	20,0	5	6,7	27	36,0
Učitelé	10	100,0	1	10,0	5	50,0	0	0

Nejpopulárnějším akrobatickým cvikem ve vybraném vzorku jsou kotouly. Nejraději je učí všichni učitelé a v oblíbě jsou u 74,4 % chlapců a 52 % dívek. U dívek je nejméně oblíbený stoj na rukou (6,7 %), zatímco u chlapců je to přemet stranou neboli hvězda. Učitelé, kteří zvolili jako oblíbený stoj na rukou, byli muži. U dívek jsou skoky, jako jsou například nůžky nebo čertík, výrazně oblíbenější než u chlapců.

Dotazník pro žáky: Otázka 35: *Na kterém nářadí v hodinách TV nejraději cvičíš?*

Dotazník pro učitele: Otázka 32: *Na kterém nářadí učíte v hodinách TV nejraději?*

Obr. 35 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost cvičení na nářadí ve výuce

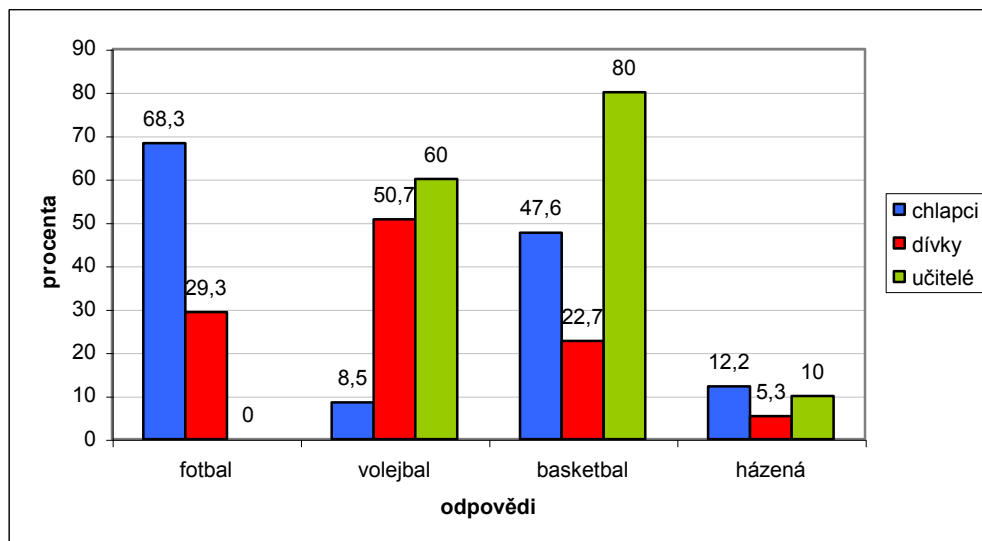
Tab. 35 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost cvičení na nářadí ve výuce

	Hrazda		Kruhy		Kladina		Přeskok		Šplh	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	29	35,4	19	23,2	1	1,2	40	48,8	31	37,8
Dívky	9	12,0	24	32,0	18	24,0	37	49,3	13	17,3
Učitelé	4	40,0	3	30,0	1	10,0	7	70,0	1	10,0

Nejoblíbenějším cvičením jak pro učitele, tak pro žáky je přeskok přes kozu nebo přes švédskou bednu. Na druhém a třetím místě u chlapců se umístil šplh a cvičení na hrazdě. U dívek je to cvičení na kruzích a na kladině. Z chlapců zvolil kladinu jako oblíbené nářadí jen jeden chlapec. Z odpovědí můžeme usuzovat, že chlapci mají raději cvičení silové, zatímco dívky spíše cvičení estetické.

Dotazník pro žáky: Otázka 36: *Které sportovní hry hraješ v hodinách TV nejraději?*

Dotazník pro učitele: Otázka 33: *Které sportovní hry učíte v hodinách TV nejraději?*

Obr. 36 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost sportovních her ve výuce

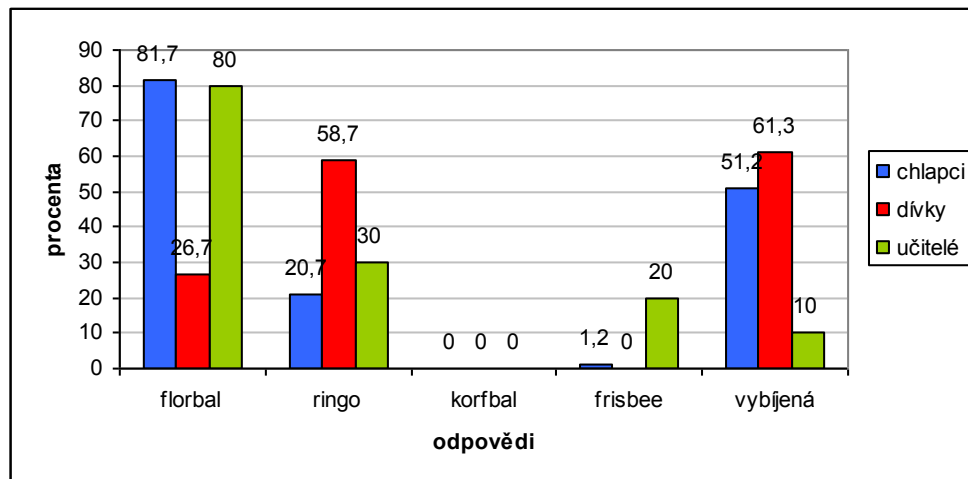
Tab. 36 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost sportovních her ve výuce

	Fotbal		Volejbal		Basketbal		Házená	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	56	68,3	7	8,5	39	47,6	10	12,2
Dívky	22	29,3	38	50,7	17	22,7	4	5,3
Učitelé	0	0	6	60,0	8	80,0	1	10,0

Žádný z učitelů nezvolil jako oblíbený sport fotbal. U učitelů je v oblíbenosti především basketbal (80 %) a volejbal (60 %). U chlapců je fotbal nejoblíbenějším sportem a na druhém místě je to basketbal. Nejméně populární u chlapců je volejbal, který naopak nejčastěji vybíraly dívky. Na posledním místě v oblíbenosti se umístila házená, která není příliš oblíbená ani u žáků, ani u učitelů.

Dotazník pro žáky: Otázka 37: *Které netradiční hry hraješ v hodinách TV nejraději?*

Dotazník pro učitele: Otázka 34: *Které netradiční hry učíte v hodinách TV nejraději?*

Obr. 37 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost netradičních her ve výuce

Tab. 37 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost netradičních her ve výuce

	Florbal		Ringo		Korfbal		Frisbee		Vybíjená	
	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]	Absolutní četnost [n]	Relativní četnost [%]
Chlapci	67	81,7	17	20,7	0	0	1	1,2	42	51,2
Dívky	20	26,7	44	58,7	0	0	0	0	46	61,3
Učitelé	8	80,0	3	30,0	0	0	2	20,0	1	10,0

Učitelé nejraději vyučují florbal a ringo. Florbal dominuje v oblíbenosti u chlapců, zvolilo jej 81,7 %. Druhým nejoblíbenějším sportem chlapců je vybíjená. Dívky jako nejoblíbenější netradiční hru volily vybíjenou (61,3 %) a ringo (58,7 %). Jako oblíbený sport zvolilo frisbee 20 % učitelů, ale tuto oblíbenost nejsou schopni přenést na své žáky, protože ze všech dotázaných si frisbee vybral pouze jeden chlapec.

5. Zodpovězení výzkumných otázek

Pro vyhodnocení výzkumných otázek jsme použili odpovědi na otázky z námi vytvořeného dotazníku.

Výzkumná otázka č. 1

Ovlivňuje oblíbenost či neoblíbenost tělesné výchovy osobnost učitele a vztah k žákovi a tělesné výchově?

Odpověď na tuto výzkumnou otázku jsme hledali na základě porovnání odpovědí u otázek 1, 6, 7, 9, 12 z dotazníku pro žáky. V jednotlivých dotaznících jsme vyhledali všechny žáky, kteří odpověděli na oblíbenost tělesné výchovy negativně. Po prozkoumání jejich odpovědí na výše zmíněné otázky jsme získali výsledky (Tab. 38).

28 % dívek uvedlo, že tělesná výchova nepatří mezi jejich oblíbené předměty. Z odpovědí těchto dívek jsme zjistili, že 85,7 % z nich svého učitele nepovažuje za odborníka a 66,6 % těchto dívek svého učitele příliš nerespektuje. Všechny tyto dívky také uvedly, že se v hodinách tělesné výchovy necítí příjemněji než v jiných předmětech. 38,1 % z těchto dívek má problémy se svým učitelem tělesné výchovy v oblasti vzájemné komunikace. Zde je však třeba zmínit, že u 72 % dívek, které mají tělesnou výchovu v oblíbenosti, jsme problémy v komunikaci s učitelem nenašli.

Z dotázaných chlapců uvedlo 19,4 %, že mezi jejich oblíbené předměty tělesná výchova nepatří. Z těchto chlapců odpovědělo 87,5 %, že svého učitele nepovažuje za odborníka a 43,8 % nevnímá svého učitele jako autoritu. Chlapci nemající tělocvik v oblíbenosti odpovídali stejně jako dívky, že se v hodinách tělesné výchovy necítí lépe než v jiných předmětech. 82,4 % těchto chlapců také uvedlo, že mají problémy s komunikací se svým učitelem.

Na základě těchto výsledků můžeme říct, že u vybraného vzorku má osobnost učitele a vztah k žákům vliv na oblíbenost tělesné výchovy.

Tab. 38 Relativní četnost negativních odpovědí u žáků, kteří nemají tělesnou výchovu v oblíbenosti

	Relativní četnost [%]			
	Učitel není odborník (otázka 6)	Učitel není autoritou (otázka 7)	V TV se necítí příjemně (otázka 9)	Problémy při komunikaci (otázka 12)
Chlapci	87,5	43,8	100,0	82,4
Dívky	85,7	66,6	100,0	38,1

Výzkumná otázka č. 2

Jaké didaktické řídicí styly jsou u vybraných učitelů nejpoužívanější z pohledu žáků?

Abychom byli schopni odpovědět na tuto výzkumnou otázku, zaměřili jsme se na odpovědi u otázek 13 – 20 v dotazníku určeném pro žáky a odpovědi u otázek 10 – 17 v dotazníku určeném učitelům. Odpovědi jsou zpracovány v níže uvedené tabulce (Tab. 39). Na základě těchto odpovědí můžeme říct, že u vybraného vzorku se chlapci i dívky shodují, že nejužívanějším didaktickým řídicím stylem je styl praktický (B). Druhým nejčastěji užívaným řídicím stylem je dle odpovědí žáků styl praktický (A). Jako třetí nejužívanější, zvolili žáci didaktický styl se sebehodnocením (D).

Tab. 39 Nejpoužívanější didaktické styly vybraných učitelů z pohledu žáků

	Průměr relativních četností odpovědí chlapců a dívek [%]		
	Určitě ano	Spíše ano	Kladné odpovědi celkem
Praktický styl	12,2	44,7	56,9
Příkazový styl	15,7	33,3	49,0
Styl se sebehodnocením	10,7	27,2	37,9

Výzkumná otázka č. 3

Změnil se postoj učitelů v hodnocení tělesné výchovy k prožitkovosti?

Na tuto výzkumnou otázku jsme využili otázky 27 z dotazníku pro žáky a otázku 24 z dotazníku pro učitele. Odpovědi jsou zpracovány v níže uvedené tabulce (Tab. 40). Tato otázka se zaměřuje na hodnocení v tělesné výchově. Dle RVP by měli být žáci hodnoceni za snahu a od preferování výkonu by se mělo upouštět.

Z odpovědí jsme zjistili, že všichni dotázaní učitelé se dle svého názoru tomuto trendu přizpůsobili a hlavní složkou při hodnocení žáků je snaha. 5 % dívek uvedlo, že hlavním kritériem hodnocení je stále výkon nebo provedení daného prvku. Dotázaní chlapci uvedli v téměř pětina případů, že nejdůležitějším při známkování je předvedený výkon. Více než čtvrtina dívek uvedla, že jsou hodnoceny podle účasti v hodinách tělesné výchovy.

Tab. 40 Odpovědi zaměřené na hodnocení v tělesné výchově

	Relativní četnost odpovědí [%]			
	Výkon	Snaha	Provedení	Účast v hodinách
Chlapci	14,6	63,4	2,0	2,4
Dívky	5,3	62,7	20,0	26,7
Průměr	10,0	63,1	11,0	14,6

Výzkumná otázka č. 4

Které aktivity převládají v hodinách tělesné výchovy u chlapců a dívek vybraného vzorku?

Pro zodpovězení této výzkumné otázky jsme se zaměřili na otázky 28 – 32 z dotazníku pro žáky a na otázky 25 – 29 z dotazníku pro učitele. Jak se dalo předpokládat, odpovědi žáků a učitelů se shodovaly. Všichni dotázaní uvedli, že z atletických disciplín se v hodinách věnují vytrvalostnímu běhu i sprinterským disciplínám a skoku vysokému. Všichni dotázaní se věnují kotoulům a cvičí na hrazdě, cvičí přeskok a šplh. Z kolektivních sportů je nejhranější fotbal, basketbal, florbal a vybíjená. Všechny tyto údaje jsou zpracovány v tabulce (Tab. 41).

Naopak korfbalu se v hodinách tělesné výchovy nevěnuje nikdo a na spodních příčkách se objevuje také frisbee a u dívek házená. Z gymnastiky stojí za zmínku, že pouze čtvrtina dívek má v osnovách zahrnut stoj na ruce a 36 % chlapců v hodinách cvičí na kladině.

Tab. 41 Nejčastější pohybové aktivity v tělesné výchově u chlapců a dívek

	Relativní četnost odpovědí [%]	
	Chlapci	Dívky
Vytrvalost	100,0	100,0
Sprint	100,0	100,0
Skok vysoký	100,0	100,0
Kotoul	100,0	100,0
Hrazda	100,0	100,0
Přeskok	100,0	100,0
Šplh	100,0	100,0
Fotbal	100,0	100,0
Basketbal	100,0	100,0
Florbal	100,0	100,0
Vybíjená	100,0	100,0

Výzkumná otázka č. 5

Které aktivity jsou u chlapců a dívek nejoblíbenější a které činnosti učí nejraději učitelé?

Na poslední výzkumnou otázku jsme použili odpovědi na otázky z dotazníku 33 – 37 u žáků a otázky 30 – 34 u učitelů. Ze všech uvedených pohybových aktivit je v tělesné výchově u chlapců nejoblíbenější florbal. Jako oblíbenou aktivitu jej uvedlo 81,7 % dotázaných. Na druhém místě se u chlapců umístil kotoul, který jako oblíbený uvedlo 74,4 % a na třetím místě chlapci uvedli fotbal, který hraje nejraději 68,3 % chlapců (Tab. 42).

Odpovědi dívek se od chlapců výrazně liší a nejoblíbenější aktivitou je pro ně vybíjená a ringo, které jako oblíbené uvedlo 61,3% respektive 58,7 % dívek. Na třetím místě se umístil volejbal, který nejraději hraje 50,7 % dívek (Tab. 43).

Všichni dotázaní učitelé se shodli na tom, že nejraději učí kotouly. 80 % učitelů uvedlo, že rádo učí basketbal a florbal (Tab. 44).

Tab. 42 Oblíbené aktivity chlapců v tělesné výchově

Chlapci	Relativní četnost odpovědí [%]		
	Florbal	Kotoul	Fotbal
	81,7	74,4	68,3

Tab. 43 Oblíbené aktivity dívek v tělesné výchově

Dívky	Relativní četnost odpovědí [%]		
	Vybíjená	Ringo	Volejbal
	61,3	58,7	50,7

Tab. 44 Oblíbené aktivity učitelů v tělesné výchově

Učitelé	Relativní četnost odpovědí [%]		
	Kotoul	Basketbal	Florbal
	100,0	80,0	80,0

6. Diskuze

Při vyhodnocování výsledků z dotazníků jsme dospěli k velkému množství informací. Některé se daly předpokládat, jiné nás překvapily a některé i pobavily.

Vyplňování všech dotazníků probíhalo za mé osobní účasti v hodinách, a tak jsem viděl přístup žáků i učitelů k vyplňování odpovědí. Byl jsem mile překvapen ukázněností žáků. Měl jsem obavy, že žáci nebudou chtít v hodinách tělesné výchovy něco psát a vyplňovat dotazníky. Tyto obavy se ovšem nenaplnily a žáci vypadali zaujatě, a pokud něčemu nerozuměli, neváhali se na mě obrátit. Mile mě také překvapila ochota a energičnost některých učitelů při zajišťování vhodných podmínek pro vyplnění dotazníků. Polovina z dotázaných učitelů se také zajímala o konečné výsledky a požádala mne o zaslání finální práce.

Při vyhodnocování dotazníků jsme narazili na některé zajímavé výsledky nebo samostatné odpovědi. Pojdme si některé z nich uvést.

Již u otázky číslo 3 a 4 nás příjemně překvapil nízký počet žáků, kteří někdy zapomínají úbor nebo si vymýšlejí nějakou nemoc. Z vlastní zkušenosti jsme očekávali vyšší procento především žákyň, které se budou cvičení vyhýbat. Naopak u otázky číslo 5 jsme očekávali, že žáci budou ve většině případů chtít více hodin tělesné výchovy. To se ovšem nepotvrdilo, a to především v odpovědích dívek. U otázky číslo 6 nás překvapila odpověď jednoho z učitelů, jež uvedl, že se nepovažuje za odborníka. U otázky číslo 11 odpovídali žáci ve většině případů, že požadavky na ně kladené nejsou nadměrné. V tom můžeme spatřovat příklon k radosti z pohybu, ke kterému vyzývá RVP.

V dalším bloku jsme se ptali na využívání didaktických stylů. Očekávali jsme, že nejpoužívanějším stylem bude styl příkazový. Odpovědi žáků však tuto domněnku nepotvrdily a nejčastěji využívaným stylem je v očích žáků styl praktický. Nejméně využívaným didaktickým stylem je dle odpovědí žáků styl se samostatným objevováním.

Ve vybraném vzorku nechodí nikdo plavat ani bruslit. Zaujala nás odpověď jedné paní učitelky, která uvedla, že se třídou chodí bruslit na led, ale ani jeden z jejich žáků její odpověď nepotvrdil. U otázky na osobnost učitele nás

zaujal rozdíl u odpovědí dívek a učitelů. 70 % dívek uvedlo, že jejich učitel tělesné výchovy je hodný. Jejich učitelé si to však nemyslí a uvádějí, že jsou přísní. Kromě toho se však žáci shodovali na tom, že jejich učitelé jsou poměrně trpěliví, veselí a většina žáků uvedla, že jejich učitel je přátelský. To potvrzovaly i odpovědi dotázaných učitelů. Právě pozitivní přístup a přátelská atmosféra by měly v tělesné výchově převládat. Pokud má učitel tyto vlastnosti, je pravděpodobné, že hodiny budou probíhat v přátelském duchu a žáci si budou ke sportu budovat kladný vztah. U otázky zaměřené na hodnocení ve výuce nás překvapily odpovědi 26,7 % dívek, které uvedly, že nejdůležitějším hodnotícím kritériem v tělesné hodině je jejich účast na hodinách. Většina těchto dívek spadala do jedné třídy, ve které je paní učitelka zřejmě velmi benevolentní.

U otázek zaměřených na náplň hodin nás překvapilo, jak málo učitelů se věnuje v hodinách přemětu stranou a jak málo dívek má v hodinách zahrnut stoj na rukou (pouze jedna čtvrtina dotázaných). Ani na jedné z vybraných škol se nehraje korfbal. Očekávali jsme však větší zahrnutí frisbee do výuky. Vzhledem k narůstající popularitě a finanční nenáročnosti tohoto sportu si myslíme, že by se mohl tento sport do osnov zahrnovat více.

Z bloku otázek zaměřených na oblibu jednotlivých pohybových aktivit je zajímavostí, že ani jeden z dotázaných učitelů neučí rád fotbal. Fotbal, který uvedlo jako oblíbený téměř 70 % chlapců. Vysokou popularitu má také basketbal, a to především u učitelů. Jeden žák do dotazníku napsal, že hrají pořád basketbal, protože je to učitelův oblíbený sport. Problém však tkvěl v tom, že žáci v jeho třídě basketbal jako oblíbený neuvádějí. Lze tedy usuzovat, že pan učitel je k tomuto sportu nedokázal nadchnout a neustálým opakováním jim jej také zprotivil. Zajímavostí také může být, že pouze 8,5 % chlapců uvedlo jako oblíbený sport volejbal, zatímco u dívek to bylo 50,7 %. V případě otevřených otázek většinou dotazovaní nic neuvádějí. Dva učitelé se věnují ve svých hodinách první pomoci, což potvrdilo také větší množství jejich žáků. Dva učitelé uvedli, že v hodinách hrají ringette nebo holomajznu. Pokud se v ringettu upraví pravidla pro tělocvičnu, jedná se prakticky o stejný sport jakým je holomajzna. V jedné třídě žáci i paní učitelka uvedli, že hrají kin-ball, další skupina hrává v tělesné výchově stolní tenis a badminton. Tyto netradiční aktivity

nás příjemně potěšily, protože dle našeho názoru je pestrá skladba hodin důležitým prvkem pro atraktivitu tělesné výchovy a popularizace pohybové aktivity u dětí a mládeže.

7. Závěry

7.1 Závěry pro teorii

Výzkumným šetřením jsme došli k následujícím závěrům.

Výzkumná otázka č. 1

Ovlivňuje oblíbenost či neoblíbenost tělesné výchovy osobnost učitele a vztah k žákovi a tělesné výchově?

Výzkumným šetřením jsme zjistili, že osobnost učitele a vztah k žákovi a tělesné výchově ovlivňuje vnímání a oblibu tělesné výchovy u vybraného vzorku.

Výzkumná otázka č. 2

Jaké didaktické řídicí styly jsou u vybraných učitelů nejpoužívanější z pohledu žáků?

Výzkumným šetřením jsme zjistili, že u vybraného vzorku je dle žáků nejčastěji využívaným didaktickým řídicím stylem styl praktický (B) a příkazový (A).

Výzkumná otázka č. 3

Změnil se postoj učitelů v hodnocení tělesné výchovy k prožitkovosti?

Výzkumným šetřením jsme zjistili, že hlavním hodnotícím kritériem učitelů je snaha. Postoj vybraných učitelů se tedy zaměřuje na prožitek a radost z pohybu.

Výzkumná otázka č. 4

Které aktivity převládají v hodinách tělesné výchovy u chlapců a dívek vybraného vzorku?

Nejčastěji se vyskytující pohybové aktivity v povinné tělesné výchově u dotazovaných jsou z atletických disciplín vytrvalostní a sprinterské disciplíny a skok vysoký. Z gymnastiky převládá cvičení na hrazdě, přeskok, šplh a kotouly. Z kolektivních her je nejhranější fotbal, basketbal, florbal a vybíjená.

Výzkumná otázka č. 5

Které aktivity jsou u chlapců a dívek nejoblíbenější a které činnosti učí nejraději učitelé?

Výzkumným šetřením jsme zjistili, že nejoblíbenějšími pohybovými aktivitami dotazovaných chlapců jsou florbal, kotouly a fotbal, zatímco u dívek převládá obliba vybíjené a ringa a také volejbalu. Učitelé nejraději vyučují kotouly, basketbal a florbal.

7.2 Závěry pro praxi

Z práce vyplívají následující doporučení pro praxi.

- Učitelé by měli žákům hodiny tělesné výchovy zpříjemňovat vstřícným jednáním a navozením pozitivní atmosféry a podporovat jejich radost z pohybu zapojováním oblíbených aktivit.
- Učitelé by se měli snažit o zajímavé a pestré hodiny a zahrnovat i netradiční pohybové aktivity (například materiálně nenáročné sporty jako jsou frisbee, faustbal nebo indiacu).
- Učitelé by měli využívat širší spektrum didaktických řídicích stylů a snažit se více zapojovat žáky a přenášet na ně určitou možnost rozhodování.
- Učitelé by se měli pokusit nadchnout žáky pro sporty, které v hodinách hrají. Zmínit historii sportu, slavné osobnosti, popřípadě světové rekordy a využít aktivizačních metod.
- Učitelé by měli do výuky tělesné výchovy zahrnovat také výuku plavání.

- Učitelé by se měli zaměřit na svou trpělivost ve výuce tělesné výchovy. Svou netrpělivostí mohou totiž vytvářet negativní atmosféru, ve které nedochází k tak intenzivním prožitkům a radosti z pohybu.
- Učitelé by měli zjišťovat, jaké jsou oblíbené sporty jejich žáků a snažit se tyto sporty zahrnout do výuky.

Seznam použitých zdrojů

Blahutková, M., Řehulka, E., & Daňhelová, Š. (2005). *Pohyb a duševní zdraví*. Brno: Paido.

Dobrý, L. (1988). *Didaktika sportovních her*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

Dytrtová, R., & Krhutová, M. (2009). *Učitel: příprava na profesi*. Praha: Grada.

Frömel, K. (1985). *Vyučovací jednotka tělesné výchovy v novém pojetí výchovně vzdělávacího procesu na středních školách*. Olomouc: Krajský pedagogický ústav.

Gavora, P. (2005). *Učitel a žáci v komunikaci*. Brno: Paido.

Grecmanová, H., & Urbanovská, E. (2007). *Aktivizační metody ve výuce, prostředek ŠVP*. Olomouc: Hanex.

Kolář, Z., & Šikulová, R. (2009). *Hodnocení žáků*. Praha: Grada.

Kolář, Z., & Vališová, A. (2009). *Analýza vyučování: vyučování jako dialog, řízení učení žáků, styly a způsoby hodnocení, komunikace, kooperace a interakce*. Praha: Grada.

Kostková, J. (1981). *Didaktika školní tělesné výchovy*. Praha: Univerzita Karlova.

Koten, T. (2006). *Škola? V pohodě!: metody, hry a formy práce pro realizaci učiva, pro dosažení očekávaných výstupů a rozvoj klíčových kompetencí*. Most: Hněvín.

Maleňáková, Š. (2012). *Didaktika tělesné výchovy*. Brno.

Mazal, F. (2000). *Pohybové hry a hraní*. Olomouc: Hanex.

Nakonečný, M. (1996). *Motivace lidského chování*. Praha: Academia.

Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (2009). *Pedagogický slovník*. Praha: Portál.

Rychtecký, A., & Fialová, L. (2002). *Didaktika školní tělesné výchovy*. Praha: Karolinum.

Vališová, A., & Kasíková, H. (2007). *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada.

Vašutová, J. (2007). *Být učitelem: co by měl učitel vědět o své profesi*. Praha: Univerzita Karlova v Praze- Pedagogická fakulta.

Vilímová, V. (2009). *Didaktika tělesné výchovy*. Brno: Masarykova univerzita.

Zormanová, L. (2012). Výukové metody v pedagogice: tradiční a inovativní metody, transmisivní a konstruktivistické pojetí výuky, klasifikace výukových metod. Praha: Grada.

msmt.cz (2001). Národní program rozvoje vzdělávání v České republice [Online]. Retrieved from <http://www.msmt.cz/dokumenty/bila-kniha-narodni-program-rozvoje-vzdelavani-v-ceske-republice-formuje-vladni-strategii-v-oblasti-vzdelavani-strategie-odrazi-celospolocenske-zajmy-a-dava-konkretni-podnety-k-praci-skol> (accessed November 18, 2016).

rvp.cz (2007). Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [Online]. Retrieved from http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf (accessed November 18, 2016).

Seznam obrázků

- Obr. 1 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost tělesné výchovy
- Obr. 2 Četnost odpovědí zaměřených na pestrost hodin tělesné výchovy
- Obr. 3 Četnost odpovědí zaměřených na úmyslné zapominání úboru
- Obr. 4 Četnost odpovědí zaměřených na vymýšlení si nachlazení či nemoci
- Obr. 5 Četnost odpovědí zaměřených na počet hodin tělesné výchovy
- Obr. 6 Četnost odpovědí zaměřených na odbornost učitele tělesné výchovy
- Obr. 7 Četnost odpovědí zaměřených na autoritu učitele tělesné výchovy
- Obr. 8 Četnost odpovědí zaměřených na prožívání úspěchů v tělesné výchově
- Obr. 9 Četnost odpovědí zaměřených na pocity v tělesné výchově
- Obr. 10 Četnost odpovědí zaměřených na spolupráci v týmu
- Obr. 11 Četnost odpovědí zaměřených na požadavky v tělesné výchově
- Obr. 12 Četnost odpovědí zaměřených na komunikaci s učitelem
- Obr. 13 Četnost odpovědí zaměřených na využívání příkazového řídicího stylu
- Obr. 14 Četnost odpovědí zaměřených na využívání praktického řídicího stylu
- Obr. 15 Četnost odpovědí zaměřených na využívání recipročního řídicího stylu
- Obr. 16 Četnost odpovědí zaměřených na využívání řídicího stylu se sebehodnocením
- Obr. 17 Četnost odpovědí zaměřených na využívání řídicího stylu s nabídkou
- Obr. 18 Četnost odpovědí zaměřených na využívání řídicího stylu s řízeným objevováním
- Obr. 19 Četnost odpovědí zaměřených na využívání řídicího stylu se samostatným objevováním
- Obr. 20 Četnost odpovědí zaměřených na využívání řídicího stylu s autonomním rozhodováním žáka o učivu
- Obr. 21 Četnost odpovědí zaměřených na zahrnování tanců do výuky
- Obr. 22 Četnost odpovědí zaměřených na zahrnování plavání do výuky
- Obr. 23 Četnost odpovědí zaměřených na zahrnování bruslení do výuky
- Obr. 24 Četnost odpovědí zaměřených na posilování ve výuce
- Obr. 25 Četnost odpovědí zaměřených na výuku úpolů

- Obr. 26 Četnost odpovědí zaměřených na osobnost učitele
- Obr. 27 Četnost odpovědí zaměřených na hodnocení v tělesné výchově
- Obr. 28 Četnost odpovědí zaměřených na atletické disciplíny ve výuce
- Obr. 29 Četnost odpovědí zaměřených na akrobatické cviky ve výuce
- Obr. 30 Četnost odpovědí zaměřených na cvičení na nářadí ve výuce
- Obr. 31 Četnost odpovědí zaměřených na sportovní hry ve výuce
- Obr. 32 Četnost odpovědí zaměřených na netradiční hry ve výuce
- Obr. 33 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost atletických disciplín ve výuce
- Obr. 34 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost akrobatických cviků ve výuce
- Obr. 35 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost cvičení na nářadí ve výuce
- Obr. 36 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost sportovních her ve výuce
- Obr. 37 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost netradičních her ve výuce

Seznam tabulek

- Tab. 1 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost tělesné výchovy
- Tab. 2 Četnost odpovědí zaměřených na pestrost hodin tělesné výchovy
- Tab. 3 Četnost odpovědí zaměřených na úmyslné zapomínání úboru
- Tab. 4 Četnost odpovědí zaměřených na vymyšlení si nachlazení či nemoci
- Tab. 5 Četnost odpovědí zaměřených na počet hodin tělesné výchovy
- Tab. 6 Četnost odpovědí zaměřených na odbornost učitele tělesné výchovy
- Tab. 7 Četnost odpovědí zaměřených na autoritu učitele tělesné výchovy
- Tab. 8 Četnost odpovědí zaměřených na prožívání úspěchů v tělesné výchově
- Tab. 9 Četnost odpovědí zaměřených na pocity v tělesné výchově
- Tab. 10 Četnost odpovědí zaměřených na spolupráci v týmu
- Tab. 11 Četnost odpovědí zaměřených na požadavky v tělesné výchově
- Tab. 12 Četnost odpovědí zaměřených na komunikaci s učitelem
- Tab. 13 Četnost odpovědí zaměřených na využívání příkazového řídicího stylu
- Tab. 14 Četnost odpovědí zaměřených na využívání praktického řídicího stylu
- Tab. 15 Četnost odpovědí zaměřených na využívání recipročního řídicího stylu
- Tab. 16 Četnost odpovědí zaměřených na využívání řídicího stylu se sebehodnocením
- Tab. 17 Četnost odpovědí zaměřených na využívání řídicího stylu s nabídkou
- Tab. 18 Četnost odpovědí zaměřených na využívání řídicího stylu s řízeným objevováním
- Tab. 19 Četnost odpovědí zaměřených na využívání řídicího stylu se samostatným objevováním
- Tab. 20 Četnost odpovědí zaměřených na využívání řídicího stylu s autonomním rozhodováním žáka o učivu
- Tab. 21 Četnost odpovědí zaměřených na zahrnování tanců do výuky
- Tab. 22 Četnost odpovědí zaměřených na zahrnování plavání do výuky
- Tab. 23 Četnost odpovědí zaměřených na zahrnování bruslení do výuky
- Tab. 24 Četnost odpovědí zaměřených na posilování ve výuce
- Tab. 25 Četnost odpovědí zaměřených na výuku úpolů

- Tab. 26 Četnost odpovědí zaměřených na osobnost učitele
- Tab. 27 Četnost odpovědí zaměřených na hodnocení v tělesné výchově
- Tab. 28 Četnost odpovědí zaměřených na atletické disciplíny ve výuce
- Tab. 29 Četnost odpovědí zaměřených na akrobatické cviky ve výuce
- Tab. 30 Četnost odpovědí zaměřených na cvičení na nářadí ve výuce
- Tab. 31 Četnost odpovědí zaměřených na sportovní hry ve výuce
- Tab. 32 Četnost odpovědí zaměřených na netradiční hry ve výuce
- Tab. 33 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost atletických disciplín ve výuce
- Tab. 34 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost akrobatických cviků ve výuce
- Tab. 35 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost cvičení na nářadí ve výuce
- Tab. 36 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost sportovních her ve výuce
- Tab. 37 Četnost odpovědí zaměřených na oblíbenost netradičních her ve výuce
- Tab. 38 Relativní četnost negativních odpovědí u žáků, kteří nemají tělesnou výchovu v oblibě
- Tab. 39 Nejpoužívanější didaktické styly vybraných učitelů z pohledu žáků
- Tab. 40 Odpovědi zaměřené na hodnocení v tělesné výchově
- Tab. 41 Nejčastější pohybové aktivity v tělesné výchově u chlapců a dívek
- Tab. 42 Oblíbené aktivity chlapců v tělesné výchově
- Tab. 43 Oblíbené aktivity dívek v tělesné výchově
- Tab. 44 Oblíbené aktivity učitelů v tělesné výchově

Seznam příloh

Příloha č. 1 Dotazník pro žáky

Příloha č. 2 Dotazník pro učitele

Příloha č. 1

Milé zákyně, milí žáci,

obracím se na vás s žádostí o vyplnění dotazníku. Ten se týká vašeho pohledu na tělesnou výchovu.

Dotazník je **anonymní**, a tak nikdo nebude vědět, jak odpovídáte.

Děkuji za spolupráci a pravdivé odpovědi.

Do vyznačeného políčka vedle možností odpovědi, vepiš křížek u vybrané odpovědi.

Jsi: dívka chlapec

Jakou známku jsi měl z TV na konci 8. třídy? 1 2 3 horší

Věnuješ se ve svém volném čase sportu? Výkonnostně rekreačně nesportuji vůbec

1) Patří TV k tvým oblíbeným předmětům?

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne

2) Přijdou ti hodiny TV dostatečně pestré?

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne

3) Zapomínáš někdy úmyslně úbor, abys nemusel cvičit?

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne

4) Vymýšlíš si někdy nachlazení nebo nemoc, aby ses vyhnul cvičení?

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne

5) Byl bys rád/a kdyby bylo v týdnu více hodin TV?

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne

6) Považuješ svého učitele TV za odborníka?

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne

7) Je pro tebe tvůj učitel TV autoritou, respektuješ jej?

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne

8) Prožíváš úspěchy v TV více než v jiných předmětech?

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne

9) Cítíš se v hodinách TV příjemněji než v jiných předmětech?

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne

10) Spolupracuješ rád se svými spolužáky v týmu?

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne

11) Jsou pro tebe požadavky učitele v TV nadměrné?

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne

12) Máš problém při komunikaci s učitelem v TV?

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne

13) V TV vše řídí a o všem rozhoduje učitel (např. učitel udává tempo přeskoků přes švihadlo).

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne

14) V TV je na mně, jaké zvolím tempo cvičení (např. skáču přes švihadlo vlastní rychlostí).

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne

15) V TV se hodnotíme mezi sebou ve dvojicích (např. přihrávky ve dvojicích, opravujeme se mezi sebou).

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne

16) V TV se mně učitel ptá, jaké jsem udělal chyby (např. natočilš nohu správně pro zpracování?).

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne

17) V TV učitel nechá na mně, jakou si zvolím obtížnost cviku (např. výška kozy při přeskoku, vzdálenost střelby).

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne

18) V TV se učitel ptá, jak bychom cvik provedli (např. Jak se odrazíš, aby si skočil výš? Co uděláš při odrazu?).

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne

19) V TV nacvičujeme nový prvek bez rad pana učitele (např. Přijď na to, jak se nejlépe odrazit z můstku).

určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne

20) V TV nás učitel nechá rozhodovat o náplni hodiny (např. Budu hrát basketbal nebo půjdu běhat vytrvalost).
určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne

21) Měli jste někdy v hodině TV zahrnut tanec nebo cvičení na hudbu?
určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne

22) Chodíte v rámci TV (od 6. do 9. třídy) plavat na bazén?
Ano Ne

23) Chodíte v rámci TV (od 6. do 9. třídy) bruslit na led?
Ano Ne

24) Věnujete se v TV posilování?
Ano Ne

25) Věnujete se v hodinách TV úpolům? (sebeobrana, bojové sporty, pádová technika,...)
Ano Ne

26) Jak bys charakterizoval svého učitele TV? (Na každém řádku zvol jednu možnost)

- a) hodný přísný
b) trpělivý netrpělivý
c) veselý vážný
d) přátelský odměřený

27) Co upřednostňuje tvůj učitel TV při hodnocení?
výkon snahu provedení účast v hodinách

V následující části vepiš do políčka křížek u všech možností, které jsou pravdivé

28) Které atletické disciplíny děláte v TV?
Vytrvalost sprinty hod míčkem vrh koulí skok daleký skok vysoký

29) Které akrobatické cviky děláte v rámci TV?
Kotouly přemet stranou (hvězda) stoj na rukou skoky (např. čertík, nůžky,...)

30) Které gymnastické disciplíny děláte v TV?
hrazda kruhy kladina přeskok přes kozu šplh

31) Které sportovní hry v hodinách TV hraje?
fotbal volejbal basketbal házená jiné.....

32) Které netradiční hry v hodinách TV hraje?
florbal ringo korfbal frisbee vybíjená jiné.....

V následující části vepiš do políčka křížek maximálně u dvou možností

33) Které atletické disciplíny tě baví v hodinách TV nejvíce?
Vytrvalost sprinty hod míčkem vrh koulí skok daleký skok vysoký

34) Které akrobatické cviky tě baví v hodinách TV nejvíce?
Kotouly přemet stranou (hvězda) stoj na rukou skoky (např. čertík, nůžky,...)

35) Na kterém nářadí v hodinách TV nejraději cvičíš?
hrazda kruhy kladina přeskok přes kozu šplh

36) Které sportovní hry hraješ v hodinách TV nejraději?
fotbal volejbal basketbal házená jiné.....

37) Které netradiční hry hraješ v hodinách TV nejraději?
florbal ringo korfbal frisbee vybíjená jiné.....

38) Napadá tě nějaká sportovní aktivita, které se věnujete v hodinách TV, a v dotazníku není zmíněna?

.....
Děkuji za váš čas při vyplňování dotazníku.

Příloha č. 2

Vážená paní učitelko, vážený pane učiteli,
obracím se na vás s žádostí o vyplnění dotazníku. Ten se týká vašeho pohledu na tělesnou výchovu. Dotazník je **anonymní** a bude využit pouze pro potřeby diplomové práce.
Děkuji za spolupráci a pravdivé odpovědi.

Do vyznačeného políčka vedle možností odpovědi, vepište křížek u vybrané odpovědi.

Jste: žena muž

Kolik roků vyučujete tělesnou výchovu?

méně než 5 let 5-10 let 10-20 let více než 20 let

-
- 1) Je tělesná výchova váš oblíbený předmět?
určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne
- 2) Myslíte si, že jsou vaše hodiny TV dostatečně pestré?
určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne
- 3) Zapomínají vaši žáci úmyslně úbor, aby nemuseli cvičit?
určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne
- 4) Vymýšlí si někdy vaši žáci nachlazení nebo nemoc, aby se vyhnuli cvičení?
určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne
- 5) Byl byste rád/a kdyby bylo v týdnu více hodin TV?
určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne
- 6) Považujete se v tělesné výchově za odborníka?
určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne
- 7) Myslíte si, že vás žáci v TV respektují?
určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne
- 8) Myslíte si, že jsou vaše požadavky kladené na žáky v TV nadměrné?
určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne
- 9) Máte problém při komunikaci s žáky v TV?
určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne
-
- 10) V TV rozhodujete vy o tom, jak bude probíhat hodina (např. přesně určujete složení týmů).
určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne
- 11) V TV necháváte žáky, aby si zvolili průběh cvičení (např. ve skupinách dělají kotouly a sami se střídají).
určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne
- 12) V TV necháváte žáky hodnotit se mezi sebou (např. ve dvojicích se opravují a pak vám sdělí průběh cvičení).
určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne
- 13) V TV se ptáte žáků, jak cvik provedli, jestli udělali chybu,... (např. natočils nohu správně při zpracování?).
určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne
- 14) V TV necháváte na žácích, ať si zvolí obtížnost cviku (např. výška kozy při přeskočení, vzdálenost u střílení).
určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne
- 15) V TV se cíleně ptáte žáků, aby sami přišli na správné provedení cviku (např. Jak se odrazíš, aby si skočil výš?).
určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne
- 16) V TV necháváte žáky samotné přijít na správné provedení cviku (např. Přijď na to, jak doskočíš nejdál).
určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne
- 17) V TV necháváte žáky rozhodovat o náplni hodiny (např. Budete běhat vytrvalost nebo hrát basketbal?).
určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne
-
- 18) Zahrnujete do výuky TV tanec nebo cvičení na hudbu?
určitě ano spíše ano spíše ne určitě ne
- 19) Chodíte v rámci TV (6. až 9. ročníky) plavat na bazén?
Ano Ne

- 20) Chodíte v rámci TV (6. až 9. ročníky) bruslit na led?
 Ano Ne
- 21) Věnujete se v TV posilování?
 Ano Ne
- 22) Věnujete se v hodinách TV úpolům? (sebeobrana, bojové sporty, pádová technika,...)
 Ano Ne
- 23) Jak byste se charakterizoval/a? (Na každém řádku zvolte jednu možnost)
a) hodný ☐	přísný ☐
b) trpělivý ☐	netrpělivý ☐
c) veselý ☐	vážný ☐
d) přátelský ☐	odměřený ☐
- 24) Co upřednostňujete při hodnocení žáků v TV?
 výkon snahu provedení účast v hodinách

V následující části vepište do políčka křížek u všech vámi vybraných možností

- 25) Které atletické disciplíny děláte v TV?
 Vyrvalost sprinty hod míčkem vrh koulí skok daleký skok vysoký
- 26) Které akrobatické cviky děláte v rámci TV?
 Kotouly přemet stranou (hvězda) stoj na rukou skoky (např. čertík, nůžky,...)
- 27) Na kterém nářadí v rámci TV cvičíte?
 hrazda kruhy kladina přeskok přes kozu šplh
- 28) Které sportovní hry v hodinách TV hraje?
 fotbal volejbal basketbal házená jiné.....
- 29) Které netradiční hry v hodinách TV hraje?
 florbal ringo korfbal frisbee vybíjená jiné.....

V následující části vepište do políčka křížek maximálně u dvou možností

- 30) Které atletické disciplíny učíte v hodinách TV nejraději?
 Vyrvalost sprinty hod míčkem vrh koulí skok daleký skok vysoký
- 31) Které akrobatické cviky učíte v hodinách TV nejraději?
 Kotouly přemet stranou (hvězda) stoj na rukou skoky (např. čertík, nůžky,...)
- 32) Na kterém nářadí učíte v hodinách TV nejraději?
 hrazda kruhy kladina přeskok přes kozu šplh
- 33) Které sportovní hry učíte v hodinách TV nejraději?
 fotbal volejbal basketbal házená jiné.....
- 34) Které netradiční hry učíte v hodinách TV nejraději?
 florbal ringo korfbal frisbee vybíjená jiné.....
- 35) Napadá vás nějaká sportovní aktivita, které se věnujete v hodinách TV, a v dotazníku není zmíněna?

Děkuji za Váš čas při vyplňování dotazníku.

Resumé

Tato diplomová práce se zabývá pohledem učitele a žáka na povinnou tělesnou výchovu. Práce se věnuje obsahu Rámcového vzdělávacího programu pro základní školy. Podrobněji je zaměřena na vzdělávací oblast Člověk a zdraví a doporučenou náplň hodin tělesné výchovy. Zabývá se osobností učitele, didaktickými řídicími styly a také motivací.

Výzkumné šetření probíhalo formou dotazníku. Ten byl sestaven jak pro žáky, tak pro učitele. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 157 žáků devátých tříd různých základních škol a deset jejich učitelů tělesné výchovy.

Práce dále zjišťuje vztah mezi učiteli a žáky a vztah žáků k povinné tělesné výchově. Práce se zaměřuje na náplň a pestrost hodin a také na oblíbenost jednotlivých pohybových aktivit v rámci výuky.

Resumé

The objective of this thesis is to analyze the attitude of teachers and students toward to compulsory physical education. The thesis presents the framework “Rámcový vzdělávací program pro základní školy”. The main focus is on the chapter “Člověk a zdraví” and the recommended physical education content standards. The thesis describes the personality characteristics of teachers, didactic management styles as well as motivation.

The research was conducted in the form of a questionnaire. It was created for both students and teachers. On the questionnaire survey participated 157 ninth-grade pupils and ten of their teachers.

The thesis discovers the relationship between teachers and students in relation to compulsory physical education. The thesis is focused on the content and diversity of lectures as well as on the popularity of various physical activities.